

DUHOVNI DAROVI

George E. Rice

SAŽETAK

Duhovni darovi

Duhovni darovi zauzimaju istaknuto mjesto u spisima apostola Pavla. Pavao ne samo što navodi neke od njih, već jasno opisuje i njihovu ulogu: da izgrađuju Crkvu. Duhovni darovi nisu namijenjeni osobnom uživanju ili veličanju, već za dobro cijele Crkve. Budući da su postojali u krilu prve Crkve, mogli bismo reći da je kršćanska zajednica bila karizmatička, iako ne u smislu koji se danas pripisuje tom izrazu.

Pavao je tvrdio da se duhovni darovi – uključujući dar proroštva, poučavanja, apostolstva, evangeliziranja, jezika i čuda – trebaju pokazati u životu i radu kršćana bez obzira na stalež. Iz njegove Poslanice Korinćanima očito je da su ih neki zlorabili, posebno dar jezika.

Iako se u nekim sredinama pridaje veliko značenje daru jezika, Novi zavjet jasno pokazuje da su za dobrobit Crkve mnogo važniji neki drugi darovi. Kao najpoželjniji Pavao preporučuje dar proroštva. Zbog toga je najveći dio ovog poglavlja posvećen raspravi o ovom duhovnom daru.

Prorok je prije svega osoba koja objavljuje božansku poruku. Osim toga, prorokova je zadaća objavljivanje budućnosti. Knjige proroka koji su pisali svoje poruke mogle su biti uključene u biblijski kanon. Djelo proroka koji je svoje zadaće obavljao usmeno nije ništa manje proročansko, čak ako i nije sačuvano u pisanom obliku. U svakom slučaju poruka proroka, izgovorena ili zapisana, morala je biti u skladu s cijelim Svetim pismom i služiti kao opomena svijetu i za usavršavanje vjernika.

Još su u Starome zavjetu izrečena obećanja o posebnim očitovanjima proročkog dara u "posljednje vrijeme". S obzirom na to, istražen je način na koji se Ellen G. White služila proročkim darom.

Ključne riječi: *Duhovni-darovi; crkva; dar-proroštva; Ellen-White; Montanizam; Pentekostalizam*

SADRŽAJ

- I. Starozavjetni primjeri duhovnih darova
 - A. Proroštvo
 - 1. Usmeno proroštvo
 - 2. Pisano proroštvo
 - B. Čuda i ozdravljenja
 - C. Mudrost i znanje
- II. Novozavjetni nauk o duhovnim darovima
 - A. Određivanje terminologije
 - B. Darovi dobiveni od Boga
 - C. Identificirani i razvrstani darovi
 - 1. Identificirani darovi
 - 2. Razvrstani darovi
 - 3. Narav pojedinih darova
 - 4. Narav dara jezika
 - D. Trajnost duhovnih darova
 - E. Svrha duhovnih darova
 - F. Uvjeti za dobivanje duhovnih darova
- III. Lažni duhovni darovi
 - A. Proroštvo
 - B. Čuda
 - C. Jezici
- IV. Dar proroštva
 - A. Određivanje terminologije
 - B. Proročki poziv
 - C. Primanje i prenošenje poruka
 - 1. Viđenja
 - 2. Snovi
 - 3. Riječ Gospodnja
 - 4. Model istraživanja
 - 5. Prenosjenje poruke
 - 6. Prosvjetljenje
- V. Proroštvo i kanon
 - A. Usmeno proroštvo
 - 1. Potvrdne poruke
 - 2. Pjevači u Svetištu
 - 3. Proročki sinovi
 - B. Pisano proroštvo
 - 1. Kanonska proročanstva
 - 2. Nekanonska proročanstva
- VI. Proroštvo u Novome zavjetu
- VII. Uvjetna i bezuvjetna proročanstva

- A. Bezuvjetna proročanstva
- B. Uvjetna proročanstva
- VIII. Proročki dar i dovršeni kanon
 - A. Pisana nekanonska proročanstva i dovršeni kanon
 - B. Uloga proročkog dara nakon dovršetka kanona
 - 1. Uzvisivanje Svetoga pisma
 - 2. Rasvjetljivanje i razjašnjavanje Svetoga pisma
 - 3. Primjenjivanje Svetoga pisma
 - 4. Ukoravanje i opominjanje Crkve
 - 5. Zaštita od doktrinarnih zabluda
- IX. Ispitivanje proročkog dara
 - A. "Uza Zakon! Uza svjedočanstvo!"
 - B. Prorok se poznaje po rodovima
 - C. Ispunjena proročanstva
 - D. Prorok priznaje Krista
 - E. Dodatni dokazi proročkog dara
 - 1. Fizičke manifestacije
 - 2. Proročka poruka nije ograničena vremenom
 - 3. Pouzdanost i neustrašivost vjesnika
 - 4. Uzvišena duhovna narav vijesti
 - 5. Praktična narav vijesti
- X. Manifestacije proročkog dara u vrijeme svršetka
 - A. Dokazi iz Knjige proroka Joela
 - B. Dokazi koje iznio Isus
 - C. Dokazi koje je iznio Pavao
 - D. Dokazi koje je iznio Ivan
- XI. Uloga i djelovanje Ellen G. White u Crkvi adventista sedmoga dana
 - A. Ellen G. White
 - B. Ellen White o sebi
 - C. Crkva adventista sedmoga dana i uloga Ellen G. White
 - D. Izvori i književni pomagači
 - 1. Izvori
 - 2. Književni pomagači
 - E. Plodovi životnog djela Ellen G. White
 - F. Čuvanje književne ostavštine Ellen G. White
- XII. Djelovanje duhovnih darova
- XIII. Povijesni pregled
 - A. Montanizam
 - 1. Gledišta o duhovnim darovima
 - 2. Povijesna procjena novog proroštva
 - 3. Tertulijanova obrana duhovnih darova
 - 4. John Wesley i montanizam

- B. Općeprihvaćeno kršćansko gledište
 - 1. U rimokatoličanstvu
 - 2. U protestantizmu
- C. Pokreti koji ističu svetost
 - 1. Metodistička episkopalna crkva
 - 2. Pentekostalizam
- D. Suvremeni karizmatički pokreti
 - 1. Međunarodna zajednica poslovnih ljudi cjelovitog evanđelja
 - 2. David du Plessis
 - 3. Velike crkve
- E. Crkva adventista sedmoga dana
 - 1. Emocionalizam
 - 2. Jezici
 - 3. Čuda

XIV. Literatura

I. Starozavjetni primjeri duhovnih darova

Pozorno istraživanje starozavjetnih spisa pokazuje da su *charismata* (duhovni darovi), nabrojani u Novome zavjetu, bili poznati u Božjem narodu i prije Pedesetnice. Jedini izuzetak bili su darovi jezika i tumačenja jezika.

A. Proroštvo

Proroštvo je najistaknutiji duhovni dar u Starome zavjetu. Bog je rekao izraelskom narodu: "Saslušajte riječi moje: Nađe li se među vama prorok, u viđenju njemu ja se javljam, u snu njemu progovaram." (Br 12,6) Starozavjetni zapisi obiluju izvještajima o riječima i djelima muškaraca i žena koji su dobili proročki dar. Premda se proroci mogu razvrstati u dvije široko shvaćene kategorije, neke se proročke aktivnosti ne mogu lako staviti ni u jednu od njih. Sljedeću podjelu – na usmeno i pisano proroštvo – predlažemo samo kao jedan od mogućih pristupa razumijevanju proročkog dara u Starome zavjetu.

1. Usmeno proroštvo

Kronološki gledano, usmeno proroštvo prethodi prvoj pisanoj knjizi starozavjetnog kanona. Bog je prije potopa komunicirao s Adamovim potomcima preko proroka kao što su bili Henok i Noa. Nakon potopa izabrao je proroke kao što su bili Ilija i Elizej. Tijekom čitave starozavjetne povijesti Bog je usmenim proročanstvima nastavio komunicirati sa svojim narodom (vidi V. A).

2. Pisano proroštvo

Najstarije pisano proroštvo za koje znamo je Mojsijevo. Bog je birao ljudska oruđa i nadahnjivao ih Svetim Duhom da Njegovom narodu u pisanim porukama prenesu Božje savjete i namjere. Proroci koji se uklapaju u ovu kategoriju mogu se svrstati u dvije podskupine: (1) u kanonske i (2) nekanonske proroke.

Kanonski su oni proroci čiji su spisi sačuvani u Svetome pismu. Većina njih poznata je po imenu; ali ima i onih čija su nam imena nepoznata. Od Mojsija do Malahije, djela kanonskih proroka ispunjavaju stranice Staroga zavjeta. Na tim stranicama upoznajemo i djela druge podskupine proročkih pisaca – nekanonskih proroka. Iako njihova djela nisu sačuvana u Svetome pismu, njihove poruke nose pečat božanskog autoriteta. Poslije će biti više riječi o ovim dvjema kategorijama pisanog proroštva (vidi V. B).

B. Čuda i ozdravljenja

Stari zavjet obiluje izvještajima o Božjoj umiješanosti u ljudsku povijest i o čudima. Tijekom godina lutanja pustinjom Izrael je bio svjedok mnogih čuda. Međutim, u većini tih slučajeva Mojsije je služio kao vjesnik predstojećeg očitovanja božanske moći i pozivao narod da gleda božansko čudesno djelovanje. Jedino u nekoliko rijetkih slučajeva, kad je Bog birao samoga Mojsija kao svoje oruđe, kao i u slučaju izvođenja vode iz stijene, vidimo prisutnost dara čuda u njegovoj službi.

Ilija je bio vjesnik suše koja je trajala tri i pol godine. Očito je Bog unaprijed obavijestio Iliju što namjerava učiniti, pa je ovaj o tome obavijestio kralja Ahaba (1 Kr 17,1-7). Na Gospodnju riječ, Ilija je ponovno Ahaba obavijestio da će doći kiša; on se molio i kiša je došla (1 Kr 18,41-46). Međutim, Jakov prikazuje cijeli događaj kao da je Ilija imao dar čuda: "Ilija je bio čovjek koji je patio kao i mi; usrdno se molio da ne bude kiše, i nije pala na zemlju za tri godine i šest mjeseci. Zatim je ponovno molio, pa je nebo dalo kišu, i zemlja je donijela svoj rod." (Jak 5,17.18)

Međutim, Ilijini doživljaji tijekom suše mnogo više nalikuju na dar čuda. Kad je udovica iz Sarfate poslušala Ilijine upute, imala je dovoljno brašna i ulja da za sve vrijeme suše hrani proroka, sebe i svojeg sina (1 Kr 17,8-16). Kad je udovičin sin umro, Ilija ga je vratio u život (rr. 17-24). Na Ilijinu riječ vatra je progutala stotinu i dva vojnika kralja Ahazje (2 Kr 1,9-14).

Kad je Elizej dobio dvostruku mjeru Ilijinog Duha, on nije dobio samo proročki dar, već i dar čuda i ozdravljanja. Otrovnu vodu pretvorio je u zdravu, bacajući u nju pregršt soli (2 Kr 2,19-22); umnožio je ulje ožalošćene udovice tako da je mogla platiti svoje dugove (2 Kr 4,1-7), podizao mrtve (rr. 32-37), uklonio otrov iz lonca variva i pretvorio ga u zdravu hranu (rr. 38-41), umnožio dvadeset ječmenih hljebova tako da se njima nahranilo stotinjak ljudi (rr. 42-44), izliječio Naama od gube (2 Kr 5,8-14) i učinio da sjekira ispliva na površinu (2 Kr 6,1-7).

C. Mudrost i znanje

Duhovni dar znanja koji se očitovao u svakovrsnim sposobnostima, dobio je Besalel iz Judinog plemena, Oholiab iz Danovog i drugi koji su radili pod njihovom upravom na izgradnji Svetišta. Bog je rekao Mojsiju: "Pozvao sam, gledaj, po imenu ... iz plemena Judina. Napunio sam ga duhom Božjim koji mu je dao umještost, razumijevanje i sposobnost za svakovrsne poslove. ... Dodao sam još Oholiaba ... iz Danova plemena; vještinom sam obdario sve sposobne ljude da mogu napraviti sve što sam ti naredio." (Izl 31,1-6)

Stari zavjet bilježi i druge izvanredne primjere dara mudrosti i znanja. Faraon je prepoznao ove darove u Josipu kad je rekao: "Zar bismo mogli naći drugoga kao što je on, čovjeka koji bi bio tako obdaren duhom Božjim? A onda faraon reče Josipu: 'Otkako je sve to Bog tebi otkrio, nikoga nema sposobna i mudra kao što si ti.'" (Post 41,38.39) Sveto pismo govori o Danielu i o njegova tri

prijatelja: "Ovoj četvorici dječaka dade Bog znanje i razumijevanje svih knjiga i mudrosti. Daniel razumijevaše viđenja i sne." (Dn 1,17)

Dar mudrosti davan je i za vođenje. Jošua je "bio je ispunjen duhom mudrosti jer Mojsije bijaše na nj položio svoje ruke. Njega su Izraelci slušali." (Pnz 34,9) Mudrost upravljanja dobili su suci (Suci 2,16.18; 11,29) i David (1 Sam 16,13).

Izvjestaje o drugim *charismata* možemo naći u cijelom Starome zavjetu. Salomon je, na primjer, zatražio dar pronicavosti da bi mogao mudro suditi narodu: "Podaj svome sluzi pronicavo srce da može suditi tvom narodu, razlikovati dobro od zla." (1 Kr 3,9) Bog je uslišao njegovu molbu (rr. 11.12). Dar milosrđa i gostoprimstva dobila je udovica u Sarfati (1 Kr 17,8-16) i žena Šunamka (2 Kr 4,8-10.21.32).

II. Novozavjetni nauk o duhovnim darovima

Novi zavjet govori o duhovnim darovima kao Kristovom daru koji daje Sveti Duh. Na temelju onoga što piše u njemu, možemo prepoznati djelovanje Svetoga Duha i prisutnost Njegovih darova u Starome zavjetu. Na početku proučavanja ovih darova u Novome zavjetu, nužno je obrazložiti tri pojma kojima se služe novozavjetni pisci.

A. Određivanje terminologije

U Novome zavjetu rabe se tri riječi koje označavaju prisutnost i dar Svetoga Duha i darova koje On udjeljuje kršćanima. *Charis* (milost, naklonost) je korijen riječi kojoj apostol Pavao daje prednost kad govori o duhovnim darovima: *charismata*. Na najjednostavnijoj razini ova riječ znači "milost-dar". Osim u 1. Petrovoj 4,10, ovom riječu služi se samo Pavao (16 puta), ali ne isključivo za duhovne darove (Rim 5,15.16; 6,23; 11,29; 2 Kor 1,11).

Pneumatikos (pridjev, "duhovno"), kao i *charismata*, pojavljuje se skoro isključivo u Pavlovim spisima (23 puta), a izuzetak je 1. Petrova 2,5 gdje se ponavlja dvaput. U 1. Korinćanima 12,1 i 14,1 ovaj pridjev se javlja u srednjem rodu i rabi se kao imenica ("duhovne stvari" ili "duhovni darovi"). Pavao počinje svoju raspravu o duhovnim darovima koristeći se izrazom *pneumatikos*: "Što se, braćo, tiče duhovnih darova, ne bih htio da ostanete u neznanju." (1 Kor 12,1)

Neki misle da su pojam *pneumatikos* rabili Korinćani da opišu svoje iskustvo u Duhu (*pneuma*) u pismu poslanom Pavlu, tražeći savjet o duhovnim darovima. Schatzmann (101) smatra da su Korinćani izabrali ovaj izraz jer je njime iskazivana određena duhovna nadmoćnost i da Pavao, nakon što ga je uporabio u prvom retku, odmah prelazi na *charismata* da bi istaknuo njihovu zabludu.

Treći pojam, *dōrea* (dar, uporabljen 11 puta), ne rabi se za duhovne darove; međutim, zanimljivo je da ga rabi apostol Luka (četiri puta u Djelima). U svakom pojedinom slučaju riječ *dōrea* uporabljena je za primanje Svetoga Duha kao dara. Po svemu sudeći, kad je u životu prisutan Sveti Duh, prema 1. Korinćanima 12, svakako slijede *charismata*.

Luka rabi izraz *dōrea* prvi put u Djelima 2,38 kad Petar obećava dar Svetoga Duha onima koji se pokaju i krste u ime Isusa Krista. U Djelima 8,17-20 novi su vjernici u Samariji primili Svetoga Duha kad su Petar i Ivan na njih položili ruke. Kad je to vidio Šimun Mag, htio je kupiti moć kojom bi svakome tko želi mogao polaganjem svojih ruku udijeliti Svetoga Duha. Petar je odgovorio: "Neka ide u propast tvoj novac zajedno s tobom jer si vjerovao da dar [*dōrea*] Božji

možeš steći novcem!” (Dj 8,20) Treće, kad su u Djelima 10,44-46 Kornelije i njegova obitelj povjerovali u Evanđelje, primili su dar (*dōrea*) Svetoga Duha koji ih je osposobio da govore drugim jezikom/jezicima. Na kraju, Petar, u Djelima 11,15-17, kad pred crkvenim starješinama izvješćuje o obraćenju Kornelija i njegove obitelji, kaže da je Bog neznabošcima dao isti dar (*dōrea*) koji je u početku dao židovskim obraćenicima.

B. Darovi dobiveni od Boga

Pavao nedvosmisleno tvrdi da duhovni darovi potječu od Oca i Sina (Ef 4,8.11) i da ih Sveti Duh dodjeljuje svakom pojedincu prema svojem izboru (1 Kor 12,11). Osim toga, Božji Duh, koji razumije Božje misli, dobivaju kršćani da bi mogli razumjeti i cijeniti darove koje im daje (1 Kor 2,10-13). Otac daje Duha onima koji Ga traže (Lk 11,13).

Iskustvo vjernika u Korintu pokazuje kako Bog želi da u Njegovom narodu budu prisutni i djelotvorni svi duhovni darovi. Pavao ističe da se “svjedočanstvo o Kristu” (duh proroštva, Otk 19,10) učvrstilo među njima i da zato ne oskudijevaju ni u jednom duhovnom daru (1 Kor 1,6.7; vidi X. C radi daljnje rasprave o ovom ulomku). Pavao ih poslije (1 Kor 14,1) poziva da ozbiljno čeznu za duhovnim darovima (*pneumatikos*), a posebno za darom proroštva. Pavao dvaput savjetuje Timoteju da ne zanemaruje ovaj dar koji mu je Bog dao pri polaganju ruku (1 Tim 4,14; 2 Tim 1,6).

Prema zapisima u sinoptičkim evanđeljima, apostoli su imali određene duhovne darove mnogo prije Pedesetnice, što pokazuje da su bili posvećeni Svetim Duhom i određeni da navještaju Evanđelje u javnosti. Tekst u Luki 9,1 kaže da im je Isus dao “moć i vlast nad zlim duhovima i da liječe bolesne” dok ih je pripremao za prva iskustva koja će steći u radu. Prema Mateju 10,8, naložio im je: “Liječite bolesnike, uskrisujte mrtvace, čistite gubavce, izgonite zle duhove.”

Pošto ih je Sveti Duh već ranije osposobio za javnu službu (Lk 9,1) i obdario silom da liječe bolesnike, uskrisuju mrtvace, čiste gubavce i izgone demone (Mt 10,8), apostoli su dobili još veću silu Svetoga Duha kad se Isus nakon uskrsnuća pojavio među njima, dahnuo u njih i rekao: “Primitite Duha Svetoga!” (Iv 20,22) Puna sila za obavljanje misije u cijelome svijetu došla je kasnije, na Pedeseticu (Dj 2,1-4). To se dogodilo u trenutku kad se zgrada u kojoj su se apostoli molili potresla i oni se svi ponovno napunili Svetim Duhom te “neustrahivo počеше navješćivati riječ Božju” (Dj 4,31). Tako je ono što su doživjeli apostoli postalo presedan za mnogostruko “krštenje” Svetim Duhom.

Posebna pozornost koju Luka posvećuje očitovanjima Svetoga Duha na Pedeseticu (Dj 2,1-4), u Samariji (Dj 8,14-24), u Kornelijevom domu (Dj 10,44-48) i u Efezu (Dj 19,1-7), ističe dvije važne činjenice: prvo, ostvario se Isusov nalog o propovijedanju Evanđelja u Jeruzalemu, Judeji, Samariji i po cijelome svijetu (Dj 1,8). Drugo, dar (*dōrea*) Svetoga Duha i duhovni darovi (*charismata*) koje On daje univerzalni su jer ih primaju Židovi, Samarijanci, Rimljani i Efežani. Tako Luka potvrđuje ispunjenje Petrove izjave na Pedeseticu: “Vama je, naime, ovaj obećani dar [Duha] namijenjen, vašoj djeci i svima koji su daleko, koliko god ih pozove k sebi Gospodin, naš Bog.” (Dj 2,39)

C. Identificirani i razvrstani darovi

Apostol Pavao navodi različite darove koje daje Sveti Duh. Dva od četiri sljedeća ulomka nabrajaju one kojima su dani darovi za obavljanje duhovne službe.

1. Identificirani darovi

1. Korinćanima 12,8-10

“Jednomu se po Duhu daje...”

1. Mudrost
2. Znanje
3. Vjera
4. Dar ozdravljanja
5. Dar činjenja čuda
6. Dar proricanja
7. Sposobnost razlikovanja duhova
8. Različiti jezici
9. Tumačenje jezika

Rimljanima 12,6-8

“Imamo različite darove već prema danoj nam milosti...”

1. Dar proricanja
2. Dar posluživanja
3. Dar poučavanja
4. Dar tješnja
5. Dar dijeljenja
6. Dar pomaganja
7. Djela milosrđa

1. Korinćanima 12,28-30

“I jedne je Bog postavio u Crkvi za...”

1. Apostole
2. Proroke
3. Učitelje
4. Dar čudesa
5. Dar ozdravljanja
6. Dar pružanja pomoći
7. Dar upravljanja
8. Dar različitih jezika
9. Dar tumačenja jezika

Efežanima 4,11

“On dade jedne kao...”

1. Apostole

2. Proroke
3. Evanđeliste
4. Pastire
5. Učitelje

U 1. Korinćanima 12,8-10 i Rimljanima 12,6-8 Pavao nabraja duhovne darove, dok u 1. Korinćanima 12,28 i Efežanima 4,11 nabraja duhovne službe dane Crkvi kao dar. Premda darovi navedeni u 1. Korinćanima 12,8-10 i Rimljanima 12,6-8 djeluju u okviru duhovnih službi, oni nisu ograničeni samo na ove službe, jer duhovne darove dobivaju svi koji Duhom prihvate Krista u skladu s Njegovom voljom.

2. Razvrstani darovi

Apostoli se nalaze na prvom mjestu na oba popisa duhovnih službi, dok su proroci ili proroštvo na drugom. Apostoli ne samo što su na prvom mjestu na popisu, već Pavao u 1. Korinćanima 12,28 rabi prilog "prvo", koji može značiti prvo mjesto po vremenu ili mjestu. Ako značenje ove višeznačne riječi ograničimo na one koji su sreli Gospodina i od Njega dobili zadatak, mogli bismo zaključiti da ovog dara više nema. Međutim, ako zadržimo osnovno značenje riječi – nekoga tko je poslan da obavi neki zadatak – onda je riječ "apostol" jednaka riječi "misionar", s tim što prva potječe iz grčkog, a druga iz latinskog jezika. Nema sumnje da je Gospodin zapovjedio da se misija – objavljivanje Radosne vijesti svijetu – vrši sve do svršetka vremena (Mt 28,18-20).

Po svemu sudeći apostol nije pokušavao razvrstati darove po važnosti. U 1. Korinćanima 12,8-10 proroštvo je na šestom, dok je u Rimljanima 12,6-8 na prvom mjestu. Dar različitih jezika pretposljednji je u 1. Korinćanima 12, a u Rimljanima 12 uopće ga nema.

Postoji mogućnost da je Pavao darove u 1. Korinćanima 12,8-10 podijelio u tri podskupine označene kao mudrost, vjera i jezici. Darovi koji pripadaju pojedinoj skupini povezani su grčkom riječju *allos* ("drugi" iste vrste), dok je prijelaz na sljedeću skupinu označen riječju *heteros* ("drugi" drugačije vrste). Prema tome, riječi "mudrost" i "znanje" povezane su riječju *allos* i pripadaju istoj podskupini. Druga podskupina počinje vjerom, s tim što je od skupine mudrosti odvojena riječju *heteros*. Ozdravljanje, vršenje čuda, proricanje i razlikovanje duhova povezani su s vjerom uporabom riječi *allos*. Darom jezika, s druge strane, počinje treća podskupina koja je od prethodne odvojena uporabom riječi *heteros*, dok je tumačenje jezika povezano s darom jezika riječju *allos*.

3. Narav pojedinih darova

Naravljju dara jezika detaljnije ćemo se pozabaviti nešto kasnije, a dar proroštva razmatrat ćemo u ostatku ovog poglavlja. Zato ćemo ovdje ukratko razmotriti ostale darove.

a. Mudrost (1 Kor 12,8). Moguće je da riječ "mudrost" označava dva dara povezana u jedan. Prvi je dar pronicavosti i razumijevanja, kao i sposobnost tumačenja onoga što je shvaćeno; drugi je dar prenošenje rezultata putem praktičnih savjeta koji ne unose razdor, već sklad i pomažu razvoju onih koji slušaju.

b. Znanje (r. 8). I ovaj se dar može sastojati od dva dijela. Prvi je dar proučavanja koje prodire u značenje Božje riječi tako da ona postane razumljiva; drugi je dar prenošenja njezinog značenja kako bi i drugi mogli razumjeti i dobiti blagoslov.

c. Vjera (r. 9). Ovaj dar prihvaća Božja obećanja kad sadašnjost i budućnost ne pružaju nikakvu nadu u njihovo ispunjenje i čovjek ide naprijed uvjeren da će Bog provesti svoju volju.

d. Ozdravljenje (r. 9). Ovaj dar donosi olakšanje u tjelesnim i emocionalnim patnjama. Bog je odredio molitvu i pomazanje uljem kao uobičajenu metodu traženja ozdravljenja (Jak 5,14.15), ali se ono često dobiva i samom molitvom.

e. Dar čuda (1 Kor 12,10). Premda se obično povezuje s ozdravljenjem, ovaj dar uključuje i sposobnost činjenja svega što se ne bi moglo postići prirodnim sredstvima.

f. Sposobnost razlikovanja duhova (r. 10). O ovom se daru govori i kao o daru pronicavosti. To je dar prepoznavanja problema i pobuda koji izazivaju sukobe. On također osposobljava čovjeka da razlikuje istinu od laži i prave od lažnih proroka i učitelja.

g. Dar posluživanja (Rim 12,7). Ovo je dar obavljanja zadataka koji ponekad mogu biti neugodni, pomaganja bližnjima spremnim i radosnim duhom.

h. Dar poučavanja (r. 7). Darovi poučavanja i znanja na neki su način vrlo slični. Dar poučavanja pruža duhovne pouke kako bi Božja riječ i Njegova volja bile razumljive, a slušatelji ih mogli ugraditi u svoj život.

i. Dar tješnja (r. 8). Ovaj dar tješi i hrabri; on obuhvaća i sposobnost da nasumične i neodređene ideje pretvorimo u razumljive ciljeve.

j. Dar dijeljenja (r. 8). Dar velikodušnosti obuhvaća spremnost na sustavno i radosno davanje naših sredstava.

k. Dar služenja (r. 8). Ovaj se dar može odnositi na sposobnost ulaganja vremena i napora radi zadovoljavanja ljudskih potreba, bez obzira na to u kojem se obliku pojavljuju.

l. Djela milosrđa (r. 8). Dar sažaljenja prema potrebama i osjećajima bližnjih, ali i pružanja odgovarajuće materijalne i duhovne pomoći.

4. Narav dara jezika

Od svih duhovnih darova koje navodi Pavao, dar jezika i dar proricanja izazivaju najviše rasprava. O daru proricanja podrobnije ćemo se pozabaviti poslije (vidi IV); zato bi u ovom trenutku bilo dobro pozornost posvetiti daru jezika.

Mnogi smatraju da su delfijska proročanstva dokaz da dar jezika prikazan u 1. Korinćanima 14 ima korijene u helenističkoj religiji. Međutim, teolog G. F. Hasel (47-49.130-133) pokazao je da je ovo vrlo rasprostranjeno mišljenje vrlo upitno imajući u vidu najnovija istraživanja. Pokazalo se da se pitijske proročice nisu služile glosolalijom (nerazumljivim zvucima, sličnima jeziku, izrečenicima u stanju zanosu) kada su izricale svoja proročanstva.

G. F. Hasel (41-55), osim toga, pokazuje da se izraz "govoriti jezicima" (*glōssa lalein*) "nikada ne rabi izvan Novoga zavjeta u smislu koji se danas označava kao glosolalija" ili govorenje nerazumljivim jezikom. Takva istraživanja čine sve neprihvatljivijim mišljenje da izraz "govoriti jezicima" u Novome zavjetu treba shvatiti kao govorenje ekstatičnim, nerazumljivim jezikom.

Nema nikakve sumnje da je dar jezika u Djelima 2 bio zapravo *xenoglossia* (govorenje dotad nenaučnim ljudskim jezikom). Luka dvaput kaže da je narod čuo apostole "gdje našim jezicima govore o veličanstvenim Božjim djelima" (Dj 2,8.11). Prema tekstu u Djelima 10,41-46, Židovi koji su pratili Petra razumjeli su Kornelija i članove njegovog doma kad su hvalili Boga darom jezika.

Dar jezika koji su dobili apostoli bio je trajne naravi. Ne samo što su pravilno govorili jezike koje su dobili, već im je ovaj dar omogućavao da se svojim jezikom precizno izražavaju, što nije bio slučaj prije Pedesetnice (*Djela apostolska*, str. 26).

Kada je Pavao položio ruke na dvanaest novokrštenih "učenika" u Efezu, Sveti Duh im je dao dva dara "te stanu govoriti drugim jezicima i prorokovati" (Dj 19,6 – JB). Ovaj tekst ne pokazuje je li govorenje jezika bilo *xenoglossia* ili *glossolalia*, ali ako je ono što se dogodilo na Pedeseticu bilo mjerilo za određivanje kasnijih iskustava s darom jezika (Dj 10,44-46; 11,15-17), onda možemo sa sigurnošću pretpostaviti da se radilo o ljudskim jezicima kojima prije nisu govorili.

D. A. Carson (83) tvrdi da je dar jezika u Pavlovom slučaju nesumnjivo bio *xenoglossia*: "Sve u svemu, dakle, dokaz ide u prilog gledišta da je Pavao smatrao kako je dar jezika bio dar stvarnih jezika, odnosno jezika razumljivih ili ljudima ili anđelima." Hasel tvrdi da je dar jezika sposobnost govorenja stvarnim jezicima, ali odbija mogućnost da je u taj dar uključen jezik anđela. Osim toga, on naglašava da se ovaj dar nije mogao odnositi na "nerazumljivo izgovaranje besmislenih slogova" koje bi mogao shvatiti samo Bog. Govoriti jezicima znači "govoriti ljudskim jezikom kojim su Božje tajne 'otkrivene' ljudskom rodu" (Hasel, 123,126).

U Rimljanima 12 i 1. Korinćanima 12 Pavao se služi ljudskim tijelom kao primjerom da prikaže međusobni odnos različitih duhovnih darova. Svaki dar ima svoje mjesto u Božjem planu; prema tome, nijedan nije nepotreban. Kad bi nedostajali oni koje smatramo najmanjima, cijelo bi tijelo trpjelo (1 Kor 12,14-26). Schatzmann (102) kaže: "Nijedan od milosnih darova nije bezvrijedan i nijedan nije manje vrijedan od bilo kojeg drugog!"

D. Trajnost duhovnih darova

Charismata se moraju naći u Crkvi dok Isus ne dođe. To je jasno na temelju tri Pavlove izjave. Prvo, Pavao kaže (1 Kor 1,6.7) da nakon primanja Kristovog svjedočanstva Crkvi ne nedostaje nijedan duhovni dar dok čeka na "objavljenje našega Gospodina Isusa Krista" (vidi X. C radi pružavanja ovog ulomka). Pavlovo je razmišljanje jasno: *charismata* će aktivno djelovati među onima koji očekuju drugi Kristov dolazak, i dok god on bude odgađan, u Crkvi će biti i *charismata*.

Drugo, u svojem velikom poglavlju o ljubavi Pavao kaže da su naše znanje i proroštvo nesavršeni, ali kada dođe što je savršeno, nesavršeno će iščeznuti (1 Kor 13,9.10). Ono što je savršeno pojaviti će se prilikom Isusovog dolaska. Dotad će *charismata* imati odgovarajuću ulogu u službi Crkve.

Treće, duhovne službe u čijem okviru djeluju *charismata*, dane su Crkvi dok "svi zajedno ne dođemo k jedinstvu u vjeri i u pravoj spoznaji Sina Božjega, k savršenom čovjeku, k mjeri punine veličine Kristove" (Ef 4,13). To će se ostvariti tek kad se Isus pojavi drugi put da ovo "raspadljivo tijelo" promijeni u neraspadljivo i ovo "smrtno tijelo obuče besmrtnošću" (1 Kor 15,53).

E. Svrha duhovnih darova

Novi zavjet jasno pokazuje da su *charismata* dani za dovršenje zadaće povjerene Crkvi. Ova zadaća obuhvaća naviještanje Evandjelja u novim krajevima (Dj 1,8), odvažno objavljivanje Krista (Dj 4,31), vršenje znakova i čuda na slavu Bogu (Dj 2,43; 5,12-16), jačanje duha zajedništva i jedinstva (Dj 2,44-47; 4,32-37), suzbijanje zabluda uz pomoć istine (Dj 6,10) i uporaba različitih darova za utvrđivanje svetih (Rim 1,11; 12,6-8; 1 Pt 4,10.11).

U Efežanima 4,11-14 Pavao naglašava darove duhovnih službi koje je Bog dao Crkvi: apostole, proroke, evanđeliste, pastire i učitelje. Ove službe trebaju surađivati na utvrđivanju i jačanju stada, kao i na objavljanju Evanđelja onima izvan stada. I pastiri i laici trebaju sudjelovati u obavljanju ovih službi. Kad različite duhovne darove i službe dobivene od Duha koriste u spašavanju bližnjih, Crkva danas može doživjeti i iskusiti ono što je doživjela i iskusila prva Crkva nakon Pedesetnice. Svaki pojedini kršćanin ima prednost primiti duhovne darove kako bi mogao valjano svjedočiti za Isusa; svaki se vjernik ima prilike služiti svojim darovima u različitim službama i tako pridonijeti izgradnji crkve.

Budući da su *charismata* dani da bi se Crkva osposobila za ostvarenje svoje zadaće u svijetu, Kristova je Crkva karizmatička. Premda se danas riječ "karizmatičko" povezuje s ekstatičkim ili emocionalnim doživljajima za vrijeme osobnog ili zajedničkog bogoslužja, u Novome zavjetu ona označava opunomoćenost za službu – bilo osobnu ili zajedničku.

F. Uvjeti za dobivanje duhovnih darova

Već i sama pomisao da se moraju ispuniti neki uvjeti za dobivanje Svetoga Duha i darova koje On daje, izaziva u nekim krugovima nelagodu. Međutim, u novozavjetnom nauku o duhovnim darovima uvjeti su nezaobilazni. Na primjer, Petar svojim slušateljima kaže da moraju ispuniti neke uvjete prije nego što dobiju Svetoga Duha – moraju se pokajati i krstiti u Isusovo ime za oprost grijeha (Dj 2,38). Potrebne uvjete sažeo je pred Velikim vijećem: Sveti Duh daje se onima koji se pokoravaju Bogu (Dj 5,32).

Pavao je Korinćanima rekao da neduhovna osoba, koja nije u stanju razumjeti i cijeniti duhovno, ne dobiva darove Duha (1 Kor 2,13.14). Zavist i sukobi među vjernicima u Korintu pokazali su da neki među njima i dalje žive po ljudskom, a ne po Duhu i da, prema tome, nisu dostojni primiti duhovne darove.

Prije nego što će nabrojiti sedam duhovnih darova (Rim 12,6-8), Pavao savjetuje rimskim vjernicima da prinesu sebe kao žrtvu živu, svetu i ugodnu Bogu i da se ne prilagođavaju ovom svijetu (r. 1.2). Nakon popisa duhovnih službi, On poziva Efežane da odbace stari način života, da ne provode život kako ga provode pogani, već da se "obnavljaju duhom u kojem mislite" i "obučete u novoga čovjeka, stvorena na sliku Božju u istinskoj pravednosti i svetosti" (Ef 4,24). Pavao savjetuje Timoteju da raspiri dar koji je dobio od Boga, i podsjeća ga da je Bog kršćanima dao dar trijeznosti (2 Tim 1,7).

Pitanje poslušnosti pokreće mnoga druga pitanja. Na primjer, može li kršćanin kršiti Božji zakon i Isusov nauk, a tvrditi da ima Svetoga Duha i *charismata* (duhovne darove)? Novi zavjet naučava da je to nemoguće (1 Kor 2,14.15). Prema tome, kad netko svjesno odbacuje Božji zakon i uporno krši Isusov nauk, a tvrdi da ima duhovne darove, onda su *charismata* lažni.

III. Lažni duhovni darovi

Ponekad se govori o "izopačivanju" *charismata*. To nas može navesti na pogrešne zaključke. Pavao nas uvjerava da Sveti Duh bira onoga kome će dati određeni duhovni dar. "A sve to čini jedan te isti Duh koji to razdjeljuje svakomu kako hoće." (1 Kor 12,11) Nije moguće da Sveti Duh daje bilo koji dar osobi koja će ga zlouporabiti ili izopačiti, jer Pavao kaže: "Zemaljski čovjek ne prima ono što dolazi od Duha Božjega, jer je to za nj ludost. On to ne može ni upoznati, jer se to

mora uz pomoć Duha prosuđivati.” (1 Kor 2,11) *Charismata* se daju za službu, a ne radi vlastitog uživanja.

Kad bi se istinski darovi mogli izopačiti, svakako bi to bilo iz sebičnih razloga. Na primjer, sebičnost je potaknula Šimuna Maga da od Petra pokuša kupiti silu da Svetoga Duha daje kome želi (Dj 8,19). Želja za dobitkom potaknula je proroka Bileama da stupi u službu moapskog kralja Balaka i pokuša prokleti Izraela (Br 22-24).

Ono što na prvi pogled izgleda kao izopačivanje *charismata*, zapravo je krivotvorenje darova. To je jasno ako držimo na umu narav velikog sukoba između dobra i zla. *Charismata* se daju za vršenje zadaće i za službu – za izgrađivanje i jačanje Božjega kraljevstva, za pokoravanje i uništavanje Sotoninog kraljevstva. Zato je dobro smišljena namjera neprijatelja da krivotvori darove koje je Bog dao za izgradnju i jačanje svoje Crkve i slabljenje Sotoninog kraljevstva, i da u velikom sukobu između dobra i zla uporabi krivotvorinu za ostvarenje svojih ciljeva. Oni koji su nadahnuti lažnim duhovnim darovima, misle da su kršteni Svetim Duhom, a zapravo Božji Duh ne djeluje u njima. (Vidi BP v. 12. 2004 - Veliki sukob, I-VI.)

A. Proroštvo

Kao što pokazuju starozavjetni izvještaji, malo je novoga u Sotoninom krivotvorenju *charismata* u posljednjem vremenu. Lažni proroci koji se pojavljuju ne izopačuju istinski dar proroštva; oni su sami krivotvorina – đavolji trik da zavede i zbuni ako je moguće.

Izrael se vrlo rano suočio s krivotvorinom. Bileam je bio pravi Božji prorok, ali je u vrijeme kad se pojavljuje u povijesti Izraela zbog grijeha lakomosti izgubio pravi proročki dar. Nastavlja jući se predstavljati kao Božji prorok, postao je lažni prorok, krivotvorina (*Patrijarsi i proroci*, str. 366).

Bog je upozorio Izrael: “Kad prorok govori u ime Jahve pa to ne bude i riječ se ne ispuni, onda je to riječ koje Jahve nije kazao. U drskosti je taj prorok govorio. Nemoj od njega strahovati.” (Pnz 18,22)

Mnogo stoljeća kasnije, ispit vjerodostojnosti pravoga proroka, objavljen u Ponovljenom zakonu, postao je predmet sukoba između Jeremije i Hananije. Jeremija je prorekao da će se Židovi, odvedeni u babilonsko sužanjstvo, vratiti u Palestinu nakon sedamdeset godina (Jr 25,11.12; 29,10). Hananija je u Gospodnje ime objavio da će se prognanici vratiti za dvije godine (Jr 28,3). Jeremija je rekao narodu da se za proroka koji proriče mir može znati da ga je doista Gospodin poslao tek kad se ispuni njegova riječ. Zatim je Jeremija objavio drugo proročanstvo: da će Hananija umrijeti iste godine (Jr 28,9.16). Oba Jeremijina proročanstva su se obistinila: Hananija je umro u sedmom mjesecu te godine (r. 17), a sužnjevi su se vratili tek nakon sedamdeset godina.

Ali ako se riječi istinskog proroka ne obistine, znači li to da je postao lažni prorok, odnosno krivotvorina? Ne uvijek, jer je sâm Bog postavio pravilo o uvjetnom proročanstvu.

B. Čuda

Isus nije upozorio samo na pojavu lažnih proroka pri svršetku vremena (Mt 7,15-20; 24,24), već i na pojavu lažnih čudotvoraca: “Mnogi će mi u onaj dan reći: ‘Gospodine! Gospodine! zar nismo pomoću tvoga imena prorokovali, pomoću tvoga imena izgonili zle duhove, pomoću tvoga

imena čudesa činili?' Tada ću im kazati: 'Nikad vas nisam poznao! Odlazite od mene, zlotvori!'" (Mt 7,22.23)

"U onaj dan" će mnogi koji su činili čuda u Njegovo ime tražiti da uđu u Njegovo kraljevstvo, ali će biti odbijeni. Ti čudotvorci, koje Isus naziva zlotvorima, nisu izopačili pravi dar čuda jer ga zlikovci nisu mogli ni imati. Umjesto toga, oni su išli na ruku velikom varalici; njihova su čuda bila krivotvorena.

Pavao je to isto rekao kad je pisao Solunjanima: "Dolazak Bezbožnika bit će, dakako, uz suradnju sotone, praćen svakovrsnim sličnim djelima, varavim čudesnim znakovima i svakovrsnim pokvarenim zavodjenjem, namijenjenim onima koji propadaju za kaznu što nisu prihvatili ljubav prema istini da bi se tako spasili." (2 Sol 2,9.10)

Ivan ističe da se priprema za Harmagedon temelji na prijeverama. Tri demonska duha, koji djeluju preko svojih predstavnika, krivotvorit će dar čuda i prevariti glavare cijelog svijeta da preuzmu aktivnu ulogu u konačnom sukobu između dobra i zla (Otk 16,13.14).

C. Dar jezika

Dar jezika, kao i dar proroštva i čuda, ima krivotvorinu. Izvorni dar na Pedeseticu sastojao se od savršeno govorenih ljudskih jezika. Izgovaranje zvukova koji se ne mogu izjednačiti ni s jednim ljudskim jezikom nije izopačenje, već krivotvorina pravog dara jezika.

Naglasak koji se stavlja na jezike u suvremenom pentekostnom pokretu može se smatrati izopačivanjem njihovog pravog mjesta u Božjem sveopćem planu. Na primjer, pentekostalci kažu da se zbog toga što je prvo očitovanje sile Svetoga Duha "bilo natprirodno govorenje drugim jezicima", jezici moraju smatrati "normativnim dokazom pentekostne sile u životu kršćana" (Ervin, 40).

Međutim, Pavao pita: "Zar svi mogu govoriti jezike?" (1 Kor 12,30) Uporaba pridjevske negacije *mē* u grčkoj konstrukciji Pavlovog pitanja, dokazuje da je Pavao očekivao negativan odgovor. Isti apostol također kaže: "A sve to čini jedan te isti Duh koji to razdjeljuje svakomu kako hoće!" (r. 11) Tvrdnja da svi moraju govoriti jezicima prije nego što mogu reći da su kršteni Svetim Duhom, izopačivanje je Pavlovih riječi u 1. Korinćanima 12 i 14, dok je izgovaranje glasova koji ne pripadaju nijednom ljudskom jeziku krivotvorina.

Povezivanje *charismata* s autoritetom također bi bilo izopačivanje Pavlovog nauka. Korintski entuzijasti mogli su zlouporabiti dar jezika postavljajući se iznad ostalih. Posljedica je bila da se njihov duhovni autoritet, izražen glosolalijom, pretvorio u anarhiju i ugrozio zajedništvo Crkve. Schatzmann zapaža: "S velikom se sigurnošću može reći da karizmatički autoritet pojedinog vjernika dobiva (i zadržava) svoje značenje jedino u njegovom pokoravanju karizmatičkom autoritetu cijele zajednice." (99)

IV. Dar proroštva

Vrijednost dara proroštva može se odrediti jedino po njegovom najdragocijenijem proizvodu. L. E. Froom (PFOF 4,966) objašnjava: "Razumijevanje da je Biblija, izraziti proizvod dara proroštva, odmah do samoga Krista i Svetoga Duha, Božji najbolji dar čovjeku, uzdiže dar proroštva s područja nekog neobičnog hira na najvišu razinu u djelovanju čudnog plana otkupljenja."

Budući da dar mora imati primatelja, moramo postaviti dva pitanja: (1) Tko prima dar proroštva? i (2) Koja je uloga takvih osoba u Kristovoj Crkvi?

A. Određivanje terminologije

Više riječi u Bibliji prevode se riječju “prorok”. Bilo bi dobro ustanoviti njihova značenja. U Starome se zavjetu tri riječi prevode riječju “prorok”. *Hōzeh* i *rōeh* znače “vidjelac” i naglašavaju način na koji Bog komunicira s prorokom vizualnim prikazima. Najčešće se rabi riječ *nābi*, čiji korijen najvjerojatnije potječe od pojma “objaviti”. Prema tome, prorok je “objavitelj” ili onaj tko “objavljuje neku vijest”. Primjer ove uloge nalazimo u slučaju Arona koji je Mojsiju služio kao glasnogovornik na faraonovu dvoru (Izl 7,1).

Kombinacijom značenja ovih triju hebrejskih riječi možemo zaključiti da proroštvo u Starome zavjetu označava (1) vijest od Boga koja se može, ali ne mora odnositi na budućnost, (2) i koju je primio onaj tko je dobio proročki dar (3) da je objavi određenom slušateljstvu.

Kad su pisci Novoga zavjeta govorili o vijestima proroka, obično su mislili na starozavjetne proroke. U novozavjetnom svijetu grčka riječ *prophētēs* (prorok) nije se odnosila samo na onoga tko je govorio u ime nekog boga, već i na filozofa, učitelja, povjesničara ili stručnjaka u nekom znanstvenom području. I u kršćanskoj zajednici je bilo proroka, muškaraca i žena koji su govorili u Božje ime.

B. Proročki poziv

Vode se rasprave o tome je li proročki poziv i davanje proročkog dara “proročka služba” ili je ovaj dar strogo funkcionalan. U svakom slučaju, Biblija bilježi neka dramatična iskustva vezana uz pozivanje proroka i dobivanje tog dara. Na primjer, Bog se obratio Mojsiju iz gorućeg grma koji nije sagorijevao (Izl 3,4). Ilija je bacio svoj plašt na Elizejeva pleća (1 Kr 19,19-21). Izaija je stajao pred Bogom kad je anđeo žeravicom sa žrtvenika dotaknuo njegova usta (Iz 6). Bog je Jeremiju obavijestio da ga je prije njegova rođenja izabrao za proroka i da je dotaknuo njegova usta (Jr 1). Amosa je izabrao između pastira u Tekoi (Am 1), dok je Pavao pao svladan božanskom slavom uskrsloga Krista (Dj 9,1-9).

Postoje i drugi proroci kod kojih nema izvještaja o spektakularnom, dramatičnom pozivu. Pojavljuju se u povijesti, izvrše povjereni zadatak i nestaju. Šutnja ne isključuje mogućnost doživljaja dramatičnog iskustva kad im je upućen poziv, niti znači da nisu imali proročki dar.

Međutim, svi istinski proroci imaju nešto zajedničko. Premda neki među njima oklijevaju prihvatiti odgovornost koju im Bog želi povjeriti, oni se u poniznoj poslušnosti klanjaju pred Onim koji ih poziva. Ova pokornost potječe iz srca promijenjenog silom Svetoga Duha i odražava se u riječima proroka Samuela: “Govori, tvoj sluga sluša!” (1 Sam 3,10) i proroka Izaije: “Evo me, mene pošalji!” (Iz 6,8)

Cilj je proročkog dara da posluži kao veza između Boga i ljudskog roda. Budući da Božja djela u povijesti imaju značajan utjecaj na Njegov narod, Bog želi da on bude obaviješten. Amos daje ovo obećanje: “Ništa ne čini Jahve Gospod a da osnove svoje ne otkrije slugama svojim prorocima.” (Am 3,7)

Različite proročke poruke, zapisane u Svetome pismu, pokazuju uloge ovog dara koji treba, na primjer, usmjeravati, savjetovati, opominjati, poučavati, tješiti, otkrivati budućnost, ukoravati, upozoravati na predstojeći sud i pozivati na duhovno buđenje, da spomenemo samo neke. Sve u svemu, proroštvo otkriva stvaralačka i otkupiteljska Božja djela onako kako

su usredotočena u Isusu. Ono služi kao udžbenik koji trebaju proučavati i poslušati svi koji svoju vjeru temelje na vječnoj nadi.

C. Primanje i prenošenje poruka

Pravo proroštvo sastoji se od primanja božanskih objava i objavljivanja onoga što je otkriveno. Lažno proroštvo će uvijek sadržavati objavu, ali neće biti otkrivenja koja potječu od Boga. Mojsije kaže: "Ako se u tvojoj sredini pojavi kakav prorok ili čovjek sa snoviđenjima pa ti iznese kakvo znamenje ili čudo; i to se znamenje ili čudo o kojem ti je govorio ispuni i onda ti on rekne: 'Pođimo sad za drugim bogovima'. . . nemoj slušati riječi toga proroka ni sne toga sanjača." (Pnz 13,2-4) U tom slučaju san dolazi iz nekog drugog izvora, a ne od Boga.

Bog je potvrdio Aronu i Mirjam da istinski proroci primaju otkrivenja od Njega kad im je rekao: "Saslušajte riječi moje: Nade li se među vama prorok, u viđenju njemu ja se javljam, u snu njemu progovaram." (Br 12,6) Ove riječi navode dva najčešća načina pomoću kojih Bog komunicira s osobom koju je izabrao da primi proročki dar. (Vidi BP v. 8. 2000 - Otkrivenje i nadahnuće, III, IV.)

1. Viđenja

Prorok u viđenju može vidjeti simbolične prikaze događaja koji će se odigrati u budućnosti ili stvarne događaje koji su se zbili u prošlosti ili se trebaju zbiti u neposrednoj budućnosti. Prorok može razgovarati s Bogom i s anđelima; on je obaviješten o događajima u životu naroda, kraljeva i običnih ljudi; on može biti odnesen izvan našeg vremena u vrijeme nakon završetka velikog sukoba između dobra i zla i promatrati događaje koji će se zbivati u vječnosti.

Biblija opisuje fizičke pojave koje se zbivaju tijekom viđenja, koje se mogu smatrati dijelom nekog "ekstatičnog" doživljaja. Na primjer, Bileam se opisuje kako je pao pri viđenju Svesilnoga i otvorenih očiju slušao Njegove riječi (Br 24,3.4.15.16). Daniel je ostao bez snage, pao je i ostao u naizgled dubokom snu. Osjetio je ruku koja ga je dodirnula i podigla na ruke i koljena. Kad mu je anđeo zapovjedio da ustane, dobio je snagu i ustao dršćući, ali po svemu sudeći nije disao (Dn 10,8-11.17). Pavao je prigodom prvog viđenja bio pogođen svjetlošću koja ga je obasjala i izazvala privremenu sljepoću (Dj 9,3-8). Ivan je pao na zemlju, naizgled kao mrtav (Otk 1,17).

Stanje Ellen G. White tijekom viđenja bilo je vrlo slično stanju koje smo upravo opisali. Ovo stanje su detaljno opisali brojni očevici. Ono uključuje gubitak fizičke snage, nakon čega je slijedila natprirodna snaga, prekid disanja, otvorene oči koje su očito promatrale nešto u daljini, nesvjednost okoline, a neko vrijeme nakon viđenja sve joj je izgledalo mračno. Premda ovakve fizičke pojave privlače pozornost ljudi, pravi predmet pozornosti je sadržaj vijesti primljene od Boga.

2. Snovi

Bog je Arona i Mirjam obavijestio da će komunicirati s prorokom i putem proročkih snova. Poruke primljene preko snova nisu manje vrijedne od poruka primljenih u viđenjima; razlika je samo u tome što dolaze u vrijeme dok prorok spava.

Bog preko snova stupa u vezu i s ljudima koji nisu proroci. Na primjer, kralju Nabukodnozoru je u snu pokazao budućni smjer povijesti ljudskog roda. Daniel, Božji prorok, dobio je

sposobnost tumačenja onoga što je kralj Nabukodonor vidio u snu (Dn 2).

Kad su Ellen G. White upitali kako zna je li joj se Bog javio preko sna ili je samo sanjala kao što sanjaju i drugi ljudi, odgovorila je da se isti anđeo koji joj se javljao u snu pokazao tijekom viđenja danju (A. White 1969., 7).

3. Riječ Gospodnja

Međutim, ne dolaze sve objave putem viđenja i snova. Na mnogo mjesta u proročkim spisima pisci govore o Božjoj metodi komuniciranja izrazom “dođe mi riječ Jahvina”, ne spominjući pritom ni viđenja ni snove (Jr 1,4; Ez 6,1; Hoš 1,1). Čini se da se ovdje radi prvenstveno o glasu kojim se Bog obraća proroku.

4. Model istraživanja

Luka opisuje još jedan način izražavanja pravog proroštva, pa spominje istraživanje. U uvodu u svoje evanđelje predstavlja kao svoj izvor očevice Isusova života i djelovanja, zajedno sa slugama Riječi. On ovdje ne spominje ni viđenja ni snove, iako ni oni ne moraju biti isključeni, već jasno navodi razgovore i posebno napominje činjenicu da ono što je Isus učinio “to predadoše [*paredosan*] nama”, odnosno njemu (Lk 1,2).

Ellen G. White ovako potkrepljuje istraživanje u proročkoj službi: “Bog je svoju istinu htio priopćiti svijetu preko ljudskih oruđa i On ih je sâm svojim Svetim Duhom opremio i pripremio da izvrše to djelo. On je upravljao njihovim umom u izboru onoga što trebaju reći i onoga što će napisati.” (Vb 8) Razumijevanje da božansko nadahnuće obuhvaća ne samo snove i viđenja pod utjecajem Svetoga Duha, već i istraživanje kojim upravlja Sveti Duh u prikupljanju informacija, treba pomoći čitateljima u prihvaćanju činjenice da su u nekim slučajevima, prilikom sastavljanja svojih spisa, i kanonski i nekanonski nadahnuti pisci rabili druge izvore.

5. Prenošnje poruke

Proročke poruke prenošene su na različite načine. Mnoge su objavljene usmeno pojedincima ili skupinama (2 Sam 12,7-12; Dj 21,10-12). Neke su poslone u obliku pisma (Jr 29; Otk 2; 3; sve novozavjetne poslanice zapravo su pisma koja su nadahnuti pisci slali pojedincima ili crkvama). Ezekiel je mnoge svoje poruke uputio zarobljenicima u Babilonu služeći se pantomimom (Ez 4; 5; 12 i dr.).

Neki su se nadahnuti pisci služili književnim pomoćnicima prilikom pisanja poruka koje su dobili od Boga. Na primjer, Baruh je pomagao Jeremiji u zapisivanju svih uputa koje mu je Gospodin davao (Jr 36,1-4). Kada je kralj Jojakim uništio izvorni rukopis, Jeremija je ponovno diktirao Baruhu poruke, ali s dodacima (r. 32).

Čini da je i Pavao imao pomoćnike koji su pomagali u pripremanju njegovih poslanica. Tercije je bio pisar Poslanice Rimljanima (Rim 16,22). Neke poslanice završavaju pozdravom napisanim Pavlovom rukom, što znači da je netko umjesto njega napisao ostali tekst poslanice, na primjer 1. Korinćanima, Kološanima, 2. Solunjanima i vjerojatno Galaćanima. To je mogao biti slučaj i s drugim njegovim poslanicama.

6. Prosvjetljenje

Dar proroštva dan je za izgradnju Crkve (1 Kor 14,4). Prorok prenosi narodu poruke onako kako mu ih Duh objavljuje da ga upozna s Božjom voljom. Zapisane proročke vijesti pružaju priliku mnogima da saznaju Božju volju koja je bila otkrivena proroku.

Učitelji i propovjednici koji poučavaju Božji narod tumačeći Božju volju, imaju dar hrabrenja (Rim 12,8) ili poučavanja (1 Kor 12,28). Kad učitelj i propovjednik Riječi priprema svoje poruke, Sveti Duh prosvjetljuje njegovo razumijevanje. To se naziva prosvjetljenjem, a ne darom proroštva. Kad se iznosi vijest, njezin autoritet temelji se na nadahnutom biblijskom tekstu iz kojeg je uzeta, a ne na nečemu što bi bilo svojstveno učitelju ili propovjedniku niti njegovom prosvjetljenju. (Vidi Tumačenje Biblije, II. D.)

V. Proroštvo i kanon

Budući da Stari i Novi zavjet sadrže tako raznovrsnu lepezu aktivnosti pod nazivom proroštvo, veoma je teško precizno odrediti kategoriju za svaki primjer nadahnute proročke aktivnosti zapisane u Svetome pismu. Prijedlog da se proroštvo podijeli na usmeno i pisano proroštvo samo je pokušaj određivanja dviju fleksibilnih kategorija u koje bi se mogle uvrstiti proročke aktivnosti Duha. Osim toga, rasprava o proroštvu kao duhovnom daru svakako pokreće i pitanje autoriteta i prorokova odnosa prema ranijim spisima koji su već prihvaćeni kao kanonski. U ovom kontekstu moglo bi se postaviti pitanje: Kakva je uloga proročkog dara nakon zaključenja kanona?

A. *Usmeno proroštvo*

Usmeno proroštvo, koje je prethodilo kanonskim spisima, postojalo je istodobno s djelovanjem proroka koji su zapisivali svoje poruke i ono će biti prisutno u Božjem narodu sve do svršetka vremena (Jl 3,1.2; neki prijevodi 2,28.29). U ovu kategoriju spadaju starozavjetni proroci kao Henok i Noa prije potopa, te Ilija i Elizej nakon potopa. Usmeno je proroštvo postojalo i u novozavjetna vremena, što ćemo vidjeti poslije (vidi VI). Manje poznati primjeri usmenog proroštva svrstavaju se u sljedeće šire kategorije:

1. **Potvrдне poruke**

U nekim su slučajevima muškarci i žene, pokrenuti Svetim Duhom, izricali riječi s ciljem da potvrde vjeru, utješe i blagoslove Božji narod očitovanjem Njegove prisutnosti među njima.

Ovdje navodimo nekoliko primjera iz obaju zavjeta. Stari zavjet izvješćuje o doživljaju sedamdesetorice starješina izabranih da pomažu Mojsiju u suđenju sinovima Izraelovim. Prema Gospodnjoj uputi Mojsije je savrao sedamdesetoricu pred Šator sastanka i "Jahve siđe u oblaku i poče s njim [Mojsijem] govoriti. Zatim uze od duha koji bijaše na njemu i stavi na onu sedamdesetoricu starješina. Kad duh počinu na njima, počеше prorokovati, ali to više nikad ne učiniše." (Br 11,25) Dvojica starješina nisu bili prisutni u toj skupini, ali je Sveti Duh sišao i na njih pa su i oni proricali (rr. 26-30).

Premda Biblija ne otkriva što su ovi starješine govorili, i premda nisu više nikada proricali, moglo bi se zaključiti da su od Duha zajedno s Mojsijem dobili dar mudrosti i pronicavosti kad su s njim dijelili odgovornost upravljanja Izraelom. Time što je dopustio da sedamdeset starješina

proriče pod utjecajem sile Duha, Bog je pred Izraelom potvrdio da je te ljude izabrao za posebno djelo.

Prvi izraelski kralj imao je slično iskustvo. On je prvo proricao kao znak da ga je Bog uistinu izabrao da vodi Izrael (1 Sam 10,1-13). Drugi put je Duh pokrenuo Šaula da proriče kako bi ga spriječio da oduzme život Davidu. U isto su vrijeme i ljudi koje je Šaul poslao da ubiju Davida također proricali (1 Sam 19,18-24). Iako ni Šaul ni njegovi naoružani ljudi nisu bili proroci, njihov doživljaj uvjerio je Izraelce da je Gospodin s Davidom.

Nakon smrti kralja Šaula, skupina ljudi iz Benjaminovog i Judinog plemena potražila je Davida s namjerom da mu se pridruže. David je ih bio voljan prihvatiti ako su došli kao prijatelji, ali nije bio siguran u njihove namjere. "Tada duh obuze Amasaja, vojvodu nad tridesetoricom, i on reče: 'Tebi, Davide! S tobom, sine Jišajev, mir! Mir s tobom, mir s onim tko ti pomaže, jer tvoj pomoćnik jest tvoj Bog.'" Na te ih je riječi David primio. Svjestan da je Amasaj bio pokrenut Duhom da izgovori ove riječi, David je ove ljude prihvatio u svoje redove i "postavio ih među vojvode nad četama" (1 Ljet 12,19). Nema izvještaja da je Amasaj ikad više proricao; on svakako nije bio prorok.

Novi zavjet sadrži izvještaj o Elizabeti i Zahariji. Luka kaže da je oboje bilo ispunjeno Sveti Duhom: Elizabeta je glasno objavila božansku poruku, dok je Zaharija proricao (Lk 1,41.67). Isusova majka Marija odgovorila je na Elizabetinu nadahnutu izjavu svojim prekrasnim hvalospjevom: "Slavi duša moja Gospodina!" (rr. 46-55) Nema sumnje da je i Marija govorila pod nadahnućem. Ovom trilogijom nadahnutih izjava na početku svojeg evanđelja, Luka potvrđuje da je dar proroštva obnovljen u Izraelu i da najavljuje zoru mesijanskog doba.

Starozavjetni prorok Joel preokao je dan kad će se proročki dar obilno dijeliti. Kad se Gospodnji Duh izlije na Njegov narod, "proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će starci sanjati sne, a vaši mladići gledati viđenja" (Jl 3,2; neki prijevodi 2,28). Petrova primjena ovog teksta na zbivanja prigodom Pedesetnice svakako je u skladu s kontekstom Joelovog proročanstva o izlivanju jesenske kiše (Jl 2,23; vidi VI). Drugi dio Joelove izjave, koji se odnosi na proljetnu kišu, obećava Božjem narodu buduće iskustvo slično onome na Pedeseticu.

2. Pjevači u Svetištu

Druga kategorija usmenog proroštva može se prikazati pjevačima u Svetištu. Prema Davidovim uputama, imenovane su tri skupine pjevača da za vrijeme bogoslužja u Svetištu proriču uz cimbale, harfe i citre. Azafovi sinovi, potomci čovjeka koji je napisao mnoge psalme sačuvane u kanonskoj Knjizi psalama, proricali su. Sinovi Jedutunovi proricali su predvođeni svojim ocem "koji je zanosno pjevao hvalu uz citru slaveći i hvaleći Jahvu". Sinovi Heman, Davidova vidioca, također su proricali pod vodstvom svog oca i "pjevali u Jahvinu Domu uz cimbale, harfe i citre za službu u Božjem Domu" (1 Ljet 25,1-8).

Ove pjevačke skupine nisu bile sastavljene od proroka, iako je Heman bio vidjelac, a Azaf pisao za kanonsku Knjigu psalama. Kako su ovi pjevači mogli proricati na znak svojih zborovođa? Nema sumnje da su pjevali ono što su za njih unaprijed napisali ljudi koje se smatralo nadahnutima. Oni nisu bili proroci, ali su pjevali nadahnutu proročke tekstove na slavu Bogu i u tom su smislu proricali.

3. Proročki sinovi

Ono što spada u treću kategoriju proročkog djelovanja, odigravalo se u proročkim školama koje je osnovao i vodio prorok Samuel. Mladići koji su se školovali u njima nazvani su proročki sinovi. Proučavali su uglavnom Božji zakon, upute koje je ostavio Mojsije, svetu povijest, svetu glazbu i poeziju. U Samuelovo doba takve su dvije škole postojale u Rami i Kirjat Jearimu (PP 500).

Ove škole i proročki sinovi postojali su i u vrijeme djelovanja proroka Ilije i Elizeja u Betelu i Jerihonu (2 Kr 2,1-18; 4,1-7). Jedan polaznik ovih škola poslan je kralju Ahabu s usmenom porukom od Boga (1 Kr 20,35-43). Dvapat se u ovom izvještaju za njega kaže da je prorok (rr. 38.41). Stotinu proroka koje je Obadija sakrivao u špilji od gnjeva kraljice Izebele i uzdržavao kruhom i vodom, vjerojatno su potjecali iz redova proročkih sinova (1 Kr 18,3.4). Premda nam Sveto pismo ne govori mnogo o tim ljudima, oni bili su priznati kao proroci i Bog se njima služio za ostvarenje svojih ciljeva.

B. Pisano proroštvo

Pisano proroštvo je vijest koju prati Božji autoritet i koju Sveti Duh preko izabranog vjesnika objavljuje u pisanom obliku odabranom primatelju ili primateljima. Ono se može podijeliti u dvije skupine: u kanonska i nekanonska proročanstva.

1. Kanonska proročanstva

Kanonske knjige Staroga i Novoga zavjeta autoritativni su Božji glas koji govori preko svojih izabranih oruđa, biblijskih pisaca. One objavljuju istine koje vode u vječni život i pomoću njih se moraju ispitati sve vjerske doktrine.

2. Nekanonska proročanstva

U kanonskim knjigama nalazimo imena proroka čiji spisi nisu trebali biti uključeni u kanon Biblije. U Starome zavjetu to su Natan i Gad (1 Ljet 29,29) te Ahija i Adon (2 Ljet 9,29). Iako ti proroci nisu napisali nijednu riječ kanona, ipak su priznati za proroke. Kao takvi bili su Božji predstavnici i njihove je vijesti pratio Njegov autoritet. Kao što ćemo vidjeti poslije, Ellen G. White spada u ovu kategoriju nekanonskih proroka posljednjeg vremena s pisanim porukama (vidi XI).

VI. Proroštvo u Novome zavjetu

U prvom poglavlju Evanđelja po Luki proročki dar je vidljiv u hvalospjevima Elizabete, Marije i Zaharije. Sva četiri evanđelja izvještavaju o proročkoj službi Ivana Krstitelja. Proročki dar nastavlja djelovati u životu apostolske Crkve i očituje se u djelovanju apostola Ivana u Otkrivenju pri kraju prvog stoljeća.

Pavao dvapat obavještava svoje čitatelje da je Bog u Crkvi postavio proroke (1 Kor 12,28; Ef 4,11). On ide i korak dalje i kaže da je novozavjetna Crkva utemeljena na apostolima i prorocima (Ef 2,20). Ovo su novozavjetni proroci, jer Pavao u Efežanima 3,4.5 kaže da je Sveti Duh ovim apostolima i prorocima otkrio Tajnu – Krista – koja u prošlim vremenima nije bila priopćena ljudima.

Struktura grčke rečenice u Efežanima 2,20 (*tōn apostolōn kai prophētōn*) i 3,5 (*tois hagiois apostolois autou kai prophētais*) upućuje na zaključak da apostoli i proroci spadaju u istu kategoriju, to jest da su apostoli istodobno i proroci. Međutim, kao što je rečeno, u Novome je zavjetu bilo proroka koji nisu bili apostoli; na primjer Agab, Juda, Sila i četiri Filipove kćeri.

Pavao poziva Korinćane da čeznu za duhovnim darovima, posebno za prorokovanjem, jer proroštvo izgrađuje Crkvu opomenama, ohrabrenjima i utjehom (1 Kor 14,1-3). Dar jezika ravnopravan je s darom proroštva samo ako se tumači na dobrobit Crkve. Zato naglašava: “Želio bih da svi govorite tuđim jezicima, a još više da prorokujete.” (r. 5)

Ovdje se moramo sjetiti Pavlovog retoričkog pitanja: “Zar da svi budu proroci? ... Zar svi mogu govoriti jezike?” (1 Kor 12,29.30) I ovdje je, zbog grčke pridjevske negacije (*mē*) u pitanju, očit odgovor: Ne! Prema tome, premda želi da svi budu proroci i da mogu prorokovati, Pavao zna da svi ne mogu dobiti taj dar.

Na osnovi ovoga, proroci iz 1. Korinćanima 14,29-33 spadaju u kategoriju usmenih proroka. Oni nisu vjernici Crkve koji, pokrenuti propovijedi ili hvalospjevom, žele iznijeti jednu ili dvije misli koje su ih se dojmile. Riječi ovih proroka trebali su ocjenjivati i vrednovati drugi proroci (*hoi alloi*); ako budu prihvaćene, one će biti objavljene tako da svi mogu pravilno razumjeti i shvatiti poruku od Boga.

VII. Uvjetna i bezuvjetna proročanstva

Sveto pismo ne podupire misao da se svako proročanstvo izrečeno od strane pravog proroka mora ostvariti kao i da neispunjeno proročanstvo pokazuje da se radi o lažnom proroku. Sama činjenica da se proročanstva izrečena od strane priznatih Božjih proroka nisu ostvarila, zahtijeva razmatranje najmanje dviju kategorija proročanstava: uvjetnih i bezuvjetnih. (Vidi Biblijska apokaliptika, II. B.)

A. Bezuvjetna proročanstva

Neka će se proročanstva u Svetome pismu, već po naravi svojeg sadržaja, ispuniti bez obzira na reagiranje ljudskih bića. U to spadaju velika mesijanska proročanstva, proročanstva o svršetku ljudske povijesti kakvu poznajemo i kraju grijeha, te proročanstva o obnovljenoj Zemlji.

B. Uvjetna proročanstva

Neispunjena proročanstva ne moraju se smatrati lažnima. Naime, moramo uzeti u obzir tvrdnje kao što su: “Kad prorok govori u ime Jahve pa to ne bude i riječ se ne ispuni, onda je to riječ koje Jahve nije kazao. U drskosti je taj prorok govorio. Nemoj od njega strahovati.” (Pnz 18,22) I Jeremija je napisao: “Ali o proroku koji proriče mir možeš istom kad se ispuni njegova proročka riječ znati da ga je zaista Jahve poslao.” (Jr 28,9)

S druge strane, u starozavjetnom je kanonu jedna cijela knjiga posvećena proročanstvu koje se nije ispunilo, pa ipak je ono pravo proročanstvo. Jona je stigao u Ninivu i počeo propovijedati: “Jošte četrdeset dana, i Niniva će biti razorena.” (Jon 3,4) Na temelju mjerila objavljenog u Ponovljenom zakonu 18,22 Jonu bi trebalo proglasiti lažnim prorokom jer Niniva nije bila razorena u roku od četrdeset dana. Međutim, Jona je bio pravi prorok koji je objavio vijest koju mu je Bog

povjerio. Jonino istinito proročanstvo nije se ispunilo jer se narod kojemu je bilo upućeno pokazao, proglasio post i odjenuo u kostrijet (Jon 3,5).

Događaj s Ninivom oslikava temeljno načelo uvjetnog proročanstva o kojem je govorio Jeremija: "Objavim li jednom kojem narodu ili kojem kraljevstvu da ću ga iskorijeniti, uništiti i razoriti, i taj se narod, protiv kojeg sam govorio, obrati od opačina i zloća, tada ću se ja pokajati za zlo koje mu bijah namijenio. Objavim li kojem narodu, ili kojem kraljevstvu, da ću ga izgraditi i posaditi, a on stane činiti što je zlo u mojim očima, ne slušajući glasa mojega, pokajat ću se za dobro koje sam im obećao." (Jr 18,7-10)

VIII. Proročki dar i dovršeni kanon

Postoji istinski strah da će autoritet Božje riječi, izražen u spisima starozavjetnog i novozavjetnog kanona, biti doveden u pitanje ako se proročki dar proteže i nakon prvog stoljeća po Kristu. Upravo zbog tog straha mnogi koji vjeruju da će proročki dar postojati dok Isus ne dođe, smatraju kako on nema važnu ulogu u Crkvi. Na osnovi 1. Korinćanima 14 neki smatraju da poruku "kršćanskog proroka" (1) treba ocijeniti Crkva, (2) da nju ne prati božanski autoritet, odnosno da nije Gospodnja zapovijed i (3) da se može prihvatiti ili odbaciti. Osim toga, tvrde da kršćansko proroštvo nema u Crkvi toliki autoritet kao dar poučavanja jer poučavanje rasvjetljuje Božju riječ, dok kršćanskom proroštvu nedostaje autoritet kanona.

Mi moramo stalno paziti da ne potkopavamo autoritet Svetoga pisma stavljanjem drugih dokumenata uz bok biblijskim spisima. Ni na koji način ne smijemo umanjiti važnost Biblije ili načuvati doktrine suprotne Svetome pismu. Pomnivo istraživanje proročkog dara nakon kanona treba pomoći kršćanima da izbjegnu ove zamke.

A. Pisana nekanonska proročanstva i dovršeni kanon

Iskustvo apostola jedinstveno je na dva načina. Prvo, oni su svojim očima vidjeli utjelovljenog Boga. Sâm Ivan se divi prednosti koju su imali on i ostali apostoli: "Što bijaše od početka, što smo čuli, što smo vidjeli očima svojim, što razmotrismo i ruke naše opipaše o Riječi, Životu – da, Život se očitova, i vidjeli smo [ga]." (1 Iv 1,1.2)

Drugo, apostoli su imali prednost da pod božanskim nadahnućem Svetoga Duha zapišu što su doživjeli. Mi "svjedočimo, i navješćujemo vam Život vječni, koji bijaše kod Oca i očitova se nama – što smo vidjeli i čuli, navješćujemo i vama. ... I ovo vam pišemo da radost vaša bude ispunjena." (1r. 2-4)

Apostolsko se iskustvo ne može ponoviti, ali je zapisano nama na korist. Ono što su vidjeli i čuli, bilo je vrhunsko otkrivenje Boga (Heb 1,1.2). Zahvaljujući njihovim zapisima, čitatelji novozavjetnog kanona mogu donekle dijeliti njihovo iskustvo. Spisi apostola, koji završavaju Otkrivenjem, dovršeni su kanon.

Premda opomena u Otkrivenju 22,18.19 zabranjuje svako dodavanje ili oduzimanje proročanske riječi sadržane u Otkrivenju, u ovom završnom tekstu novozavjetnog kanona uspostavljeno je važno načelo. Naime, nije dopuštena nikakva promjena u bilo kojoj kanonskoj knjizi. Međutim, ne smijemo olako odbaciti mogućnost daljnjeg božanskog otkrivenja.

Kad znamo da pisano proroštvo postoji u dva oblika, kao kanonsko i nekanonsko, možemo vidjeti da se Bog s punim autoritetom može obratiti svojem narodu proročkim darom i nakon

dovršetka kanona, ne dovodeći time u pitanje položaj i autoritet kanona. Ellen G. White, koja je među adventistima sedmoga dana priznata kao osoba kojoj je Bog dao proročki dar, to je isticala kad je rekla da Sveto pismo navodi niz osoba koje su dobile proročki dar, ali nisu sudjelovale u pisanju Svetoga pisma: "Jednako je tako, nakon što je kanon dovršen, Sveti Duh trebao nastaviti svoje djelo prosvjećivanja, opominjanja i tješnja Božje djece." (VB 9,10)

B. Uloga proročkog dara nakon dovršetka kanona

S obzirom na to da se Bog i dalje autoritativno obraća svojem narodu i nakon dovršetka biblijskog kanona, moramo odrediti odnos između pisanog kanonskog proroštva i pisanog nekanonskog proroštva te ulogu ovog posljednjeg u životu Crkve. Možda je najbolji način da se prikaže ovaj odnos i uloga ispitivanje odnosa spisa nekanonskog proroka prema Bibliji i kako je Ellen G. White vidjela svoju ulogu u Crkvi.

1. Uzvisivanje Svetoga pisma

Ellen G. White odnosi se prema Svetome pismu na potpuno različit način od Josepha Smitha ili Mary Baker Eddy. Dok oni svoje spise smatraju uzvišenijima od Biblije, Ellen G. White Bibliji pripisuje vrhovni autoritet. Evo sažetka njenog odnosa prema Bibliji: "Bog je u svojoj Riječi predao ljudima znanje potrebno za spasenje. Sveta pisma treba primiti kao pouzdanu i nepogrešivu objavu Njegove volje. Ona su mjerilo karaktera, objava nauka i sredstvo za ispitivanje iskustva." (VB 8)

Bibliju smatra zemljovidom i vodičem za Nebo (ISM 15). Ellen G. White je mnogo puta u svojim propovijedima i spisima uzvisivala Božju riječ pred narodom i naglašavala da je ona jedino pravilo vjere i ponašanja. Ističući da se Božja riječ mora čuvati i slušati, ona je potpuno odbacila misao da svjetlost koju je dobila preko dara proroštva treba nadomjestiti Bibliju (3SM 29).

2. Rasvjetljavanje i razjašnjavanje Svetoga pisma

Premda Ellen G. White tvrdi da je nadahnutu Svetim Duhom kao i biblijski pisci – "Sveti Duh je autor Biblije i Duha proroštva" (3SM 30) – ona priznaje da spada među nekanonske proročke autore. Ono što je napisala pod nadahnućem, prati božanski autoritet, ali (1) je u podređenom položaju u odnosu na Bibliju: "Duh nije dan – niti će ikada biti – da zamijeni Bibliju; jer Sveto pismo izričito kaže kako je Božja riječ mjerilo kojim se mora ispitati svako učenje i iskustvo" (Vb 9) i (2) da treba rasvjetliti i rastumačiti Sveto pismo: "Malo se pozornosti posvećuje Bibliji, pa je Gospodin dao manje svjetlo da muškarce i žene povede k većem svjetlu." (3SM 30)

Isus je rekao učenicima da će ih Sveti Duh, kada dođe, uvesti u svu istinu (Iv 16,13). Ellen G. White primjećuje: "Ali činjenica da je Bog čovjeku otkrio svoju volju u pisanoj Riječi, nije isključila potrebu za stalnom prisutnošću i vodstvom Svetoga Duha. Naprotiv, naš je Spasitelj obećao svojim učenicima Svetoga Duha koji će Njegovu Riječ otkriti svojim slugama, rasvjetliti i primijeniti njezin nauk. Budući da je Božji Duh nadahnuo Bibliju, nemoguće je da Njegovo naučavanje proturječi pisanoj Riječi." (Vb 9)

3. Primjenjivanje Svetoga pisma

Ellen G. White ističe da Sveto pismo obiluje načelima pravilnog kršćanskog življenja i da je cilj njezinih svjedočanstava, općih i osobnih, napisanih pod nadahnućem Svetoga Duha, skretanje

pozornosti na ova biblijska načela. Njezina svjedočanstva nisu nove objave, već iznose jednostavne pouke za život prikazane u Svetom pismu da bi se (1) mogle ukloniti zablude, (2) da bi se jasnije vidio pravi put (3) i da se nitko ne bi mogao izgovarati (3SM 31).

4. Ukoravanje i opominjanje Crkve

Ellen G. White je naglašavala da Bog smatra ukore i opomene važnim dijelom njezine proročke službe. Ona je zato (1) neprestano ukoravala Crkvu kao i pojedince, (2) upozoravala na zabludu one koje bi zalutali bilo u vjerovanju, bilo načinu života i (3) pozivala ih da se vrate dubljem proučavanju Božje riječi i uspostave prisniji odnos s Bogom (1SM 46-48).

5. Zaštita od doktrinarnih zabluda

Nadahnuti istim Duhom kojim su bili nadahnuti biblijski pisci i naglašavajući činjenicu da spisi nadahnuti Svetim Duhom ne mogu proturječiti jedni drugima, već su u savršenom skladu, Ellen G. White kaže dalje: "Biblija mora biti vaš savjetnik. Proučavajte nju i svjedočanstva koja je Bog dao, jer ona nikad ne proturječe Njegovoj Riječi." (3SM 32) Ako "Svjedočanstva ne govore u skladu s Božjom riječju, odbacite ih! Krist i Belial nemaju ništa zajedničko." (Isto, 32,33)

Upravo zbog svojeg slaganja s Biblijom, poruke Ellen G. White sačuvala su Crkvu adventista sedmoga dana od prihvaćanja doktrinarnih zabluda i pomogle vjernicima da se utvrde u biblijskoj istini.

IX. Ispitivanje proročkog dara

Ljudski je rod uključen u veliki kozmički sukob između dvije duhovne sile (vidi III). U okviru ovog velikog sukoba sile zla koriste sva sredstva koja su im na raspolaganju da prevare ljude i pogrešno prikažu Boga služeći se i lažnim prorocima da ostvare cilj. Isus je upozorio da "će se pojaviti lažni mesije i lažni proroci te će činiti tolike čudesne znakove da bi zaveli, kad bi bilo moguće, i same izabranike" (Mt 24,24). To je razlog što Ivan kaže Crkvi da treba provjeriti svako polaganje prava na proročki dar: "Ljubljeni, nemojte vjerovati svakom duhu, već duhove podvrgnite kušnji da vidite jesu li od Boga, jer su se pojavili mnogi lažni proroci u svijetu." (1 Iv 4,1)

Na svakoga tko tvrdi da ima dar proroštva mogu se primijeniti četiri osnovne provjere. Sve četiri moraju biti zadovoljene prije nego što se dar proroštva može priznati vjerodostojnim.

A. "Uza Zakon! Uza svjedočanstvo!"

U prvoj provjeri treba usporediti nauk onoga koji tvrdi da ima proročki dar s naukom svetog kanona. Ovo je načelo postavio sam Mojsije kad se obratio Izraelu: "Ako se u tvojoj sredini pojavi kakav prorok ... i onda ti on rekne: 'Pođimo sad za drugim bogovima ... nemoj slušati riječi toga proroka ni sne toga sanjača. ... A onaj prorok ili sanjač neka se pogubi jer je poticao na otpad od Jahve, Boga vašega.'" (Pnz 13,2-6) Izaija je naglasio isto načelo stoljećima poslije Mojsija kad je upozorio Izraelce da ne traže savjet od vračeva i gatara. Umjesto toga narod treba tražiti "zakon [*tôrāh*] i objavu". Tvrdio je da izvor informacija koji nije sukladan njima, nema u sebi "zore" (Iz 8,20 – Ša)

Budući da je Biblija izvor istine, pouzdana, nepogrešiva objava Božje volje, objavitelj doktrina, mjerilo karaktera i ispit svakog iskustva, ono što se proglašava proročkim darom, mora biti

u skladu s Riječju. Zato je Ellen G. White pisala: "Budući da je Božji Duh nadahnuo Bibliju, nemoguće je da Njegovo naučavanje proturječi pisanoj Riječi." (VB 9)

Svaku doktrinu, savjet ili proročanstvo koji odstupaju od onoga što je izneseno u Bibliji, treba odbaciti jer ne potječe od Božjega Duha.

B. Prorok se poznaje po rodovima

Isus daje drugu provjeru: "Čuvajte se lažnih proroka što vam dolaze u ovčjem runu, a unutra su grabežljivi vuci! Prepoznat ćete ih po njihovim rodovima." (Mt 7,15-20) Sadržaj prorokove vijesti, kao i utjecaj njegovog osobnog života, svjedočit će o njezinom izvoru. Način života onoga koji ima pravi dar proroštva bit će u skladu s naukom Biblije.

Osim toga, svi moraju uzeti u obzir vrstu roda koji se javlja u životu onih koji slijede nauk osobe koja tvrdi da ima proročki dar. Ako je život osobe koja tvrdi da ima proročki dar i utjecaj njezina naučavanja u skladu s Biblijom, ona je uspješno položila drugi ispit.

C. Ispunjena proročanstva

Premda proricanje budućnosti nije osnovna zadaća pravog proroka, moramo obratiti pozornost na proročanstva koja objavljuje. Kako je već rečeno, proročanstva mogu biti uvjetna ili bezuvjetna (vidi VII).

Bog je Izraelu rekao da prorok koji proročanstvo iznese u Gospodnje ime, a ono se ne ispuni, drsko govori (Pnz 18,21.22). Tako je i prorok Jeremija rekao kralju Sidkiji da je prorok koji iznese proročanstvo pa se ono ispuni, pravi Božji prorok (Jr 28,9). Međutim, Bog se pobrinuo i za uvjetna proročanstva (Jr 18,7-10).

U mnogim su proročanstvima jasno naznačeni uvjeti za njihovo ispunjenje, dok ih u drugima nema. Na osnovi teksta u Jeremiji 18,7-10 jasno je da su Božja obećanja o blagoslovima ili kaznama uvjetovana bilo da su uvjeti naznačeni, bilo da se samo podrazumijevaju.

Zato proročanstva moramo provjeriti pažljivo uzimajući u obzir načelo uvjetovanosti. Osim toga, svatko tko tvrdi da ima proročki dar, mora zadovoljiti još tri provjere.

D. Prorok priznaje Krista

Kad savjetuje kršćane da provjeravaju duhove koji vode ljude da govore i kad ih upozorava na lažne proroke, Ivan kaže: "Po ovom prepoznajete Duha Božjega: svaki duh koji ispovijeda da je Isus Krist došao u tijelu, od Boga je. A nijedan duh koji ne ispovijeda takva Isusa, nije od Boga." (1 Iv 4,2.3)

Ova provjera je mnogo šira od tvrdnje da je Isus nekada živio na Zemlji. U najširem smislu ona obuhvaća sve što Biblija naučava o Isusu: da je pravi Bog i pravi čovjek, da je postojao od vječnosti i da je čujna Božja riječ. Isus je Stvoritelj i Održavatelj neba i zemlje, Izvor života, Svjetlo čitavom čovječanstvu. Bio je bezgrešan, začet od djevice. Umro je posredničkom smrću za grešnike, uskrsnuo u tijelu, uzašao na Nebo da bude zdesna Ocu, služi kao Veliki svećenik u nebeskom Svetištu i uskoro će se vratiti na Zemlju da zauvijek uništi grijeh i svoj vjerni narod povede na Nebo. Ova je provjera usko povezana s prvom. Pravi prorok će govoriti u punom skladu sa Zakonom i svjedočanstvom (objavom).

E. Dodatni dokazi proročkog dara

Osim četiri osnovne provjere koje smo upravo razmotrili, nekoliko dodatnih karakteristika mogu nam pomoći da razlikujemo pravo od lažnog.

1. Fizičke manifestacije

Biblija ponekad spominje fizičke pojave povezane s objavama koja daje Sveti Duh. Pojave zapisane prigodom Danielovih (Dn 10) i Bileamovih (Br 24) doživljaja pokazuju određene sličnosti. Ivan spominje neke od njih u vezi s objavama koje je dobio na otoku Patmosu (Otk 1, vidi IV. C. 1)

2. Proročka poruka nije ograničena vremenom

Iako Biblija objavljuje proročanstva koja obuhvaćaju duga razdoblja, većina poruka koje su upućene pripadnicima Božjeg naroda odnose se na njegovu neposrednu situaciju i stižu u trenutku istinske potrebe. To vrijedi i za ulogu dara proroštva nakon dovršetka kanona.

3. Pouzdanost i neustrašivost vjesnika

Sigurnost s kojom pravi prorok govori u Božje ime pomaže uspostavi povjerenja u narodu da je progovorio doista Bog. Kad objavljuje vijesti ukora, proroka ne može zastrašiti nezadovoljstvo naroda. Kad je Bog pozvao Jeremiju u proročku službu, rekao je: "Ti bedra svoja sad opashi, ustaj, pa ćeš im govoriti sve što ću tebi zapovjediti. Ne dršči pred njima, da ne bih morao učiniti da uzdršćeš pred njima. Danas te, evo, postavljam kao grad utvrđeni, kao stup željezni, kō zidinu brončanu protiv sve zemlje: protiv kraljeva i knezova judejskih, svećenika i naroda ove zemlje. I borit će se s tobom, al' te neće nadvladati, jer ja sam s tobom da te izbavim, riječ je Jahvina." (Jr 1,17-19)

4. Uzvišena duhovna narav vijesti

Iako se vijesti pravog proroka mogu odnositi na uobičajene životne probleme, one će uvijek biti uzvišene i dostojanstvene, a nikada neće biti odraz nečega što je jeftino ili vulgarno, bilo sadržajem ili jezikom. Čak i kad se radi o ukoru, proroci će uvijek skretati misli naroda na uzvišena duhovna načela koja trebaju izgrađivati i jačati njihov odnos s Bogom.

5. Praktična narav vijesti

U 2. Timoteju, Pavao naglašava praktičnu narav vijesti koje je Bog poslao i koje su zapisane u Bibliji, kao korisnih "za pouku, za karanje, za popravlanje i odgajanje u pravедnosti, da čovjek Božji bude savršen – opremljen za svako djelo ljubavi" (2 Tim 3,16.17). Stoga ni u jednoj pravoj proročkoj poruci neće biti neobuzdanih nagađanja, neobičnih fantazija ili besmislenog trabunjanja.

X. Manifestacije proročkog dara u vrijeme svršetka

Iz Svetoga je pisma jasno da će proročki dar biti prisutan među Božjim narodom sve do svršetka vremena.

A. Dokazi iz Knjige proroka Joela

Prorok Joel govori o obilnom izlivanju Božjeg Duha na Njegov narod, o mladićima koji dobivaju viđenja, starcima koji sanjaju sne i sinovima i kćerima koji proriču (Jl 3,1.2; neki prijevodi

2,28,29). On čak postavlja vremenski okvir za ova zbivanja. Bit će kozmičkih pojava: sunce će se prometnut u tminu, a mjesec u krv. Katastrofe na Zemlji slikovito su opisane kao “krv i oganj i stupovi dima”. Sve to treba se dogoditi neposredno prije “nego svane Jahvin dan, velik i strašan” (Jl 3,3,4; neki prijevodi 2,30,31).

Zajedno s ostalim prvim kršćanima, Petar je Kristov prvi dolazak smatrao posljednjim danima (Heb 1,2; 9,26; 1 Kor 10,11; 1 Pt 1,20) pa je i Joelovo proročanstvo primijenio na događaje na Pedeseticu (Dj 2,16-21) te dar proroštva povezo s darom jezika.

Joelovo proročanstvo o pojavi proročkog dara stavljeno je u okvir jesenje i proljetne kiše (Jl 2,23-32; drugi prijevodi 2,23-3,5). Osvježavajuće, životodavne jesenske kiše, koje omogućuju sjemenu da proklija i pusti korijen, nazvane su ranom kišom (Ša). Proljetne kiše, koje čine da zrno sazri i bude spremno za žetvu, nazvane su kasnom kišom. Ova pojava u palestinskom ratarskom ciklusu simbol je duhovnog osvježenja koje Bog daje svojem narodu preko svojeg Duha (Hoš 6,3). Čvrsto uvjeren da živi u vrijeme svršetka, Petar je doživio dolazak jesenske kiše. Proljetna kiša će se tek izliti na Božji narod u vrijeme svršetka. (Vidi BP v. 13. 2005 -Ostatak i vijesti trojice anđela, V. E.)

B. Dokazi koje je iznio Isus

Isus je rekao da će se pojaviti lažni proroci koji će proricati u Njegovo ime i onda tražiti da uđu u Njegovo kraljevstvo. On će im u svoj veliki dan kazati: “Nikada vas nisam poznavao. Odlazite od mene, zlotvori.” (Mt 7,15-23) Ovi će lažni proroci djelovati pri kraju vremena pokazujući znakove i čudesa i pokušavati prevariti i same izabranike (Mt 24,24). Sama činjenica da su ovi proroci pri kraju vremena označeni kao “lažni”, pokazuje da će biti i pravih Božjih proroka.

C. Dokazi koje je iznio Pavao

Pavao počinje 1. Korinćanima uvjeravanjem da će Kristovi sljedbenici imati duhovne darove do dana Kristovog drugog dolaska. Među ovim darovima je “svjedočanstvo o Kristu” (*to martyrion tou Christou* – 1 Kor 1,6-8). Budući da govori o duhovnim darovima koje daje Sveti Duh, “svjedočanstvo” koje ovdje spominje također treba smatrati darom. Pavao kaže da Korinćani sa “svjedočanstvom o Kristu” ne oskudijevaju ni u jednome duhovnome daru.

Izraz “svjedočanstvo o Kristu” može se razumjeti na dva načina. Prvo, da je propovijedajući Korinćanima, Pavao svjedočio “za” Krista. S druge strane, Krist je bio izvor svjedočanstva koje su oni primili. Izraz *tou Christou* može se shvatiti kao objektni (“Kristu” ili “o Kristu”) ili kao subjektni genitiv (“od Krista”). Ako se radi o subjektnom genitivu, on bi bio paralela onome što je Ivan objavio u Otkrivenju. Budući da su imali dar “svjedočanstva o Kristu”, vjernici u Korintu više nisu oskudijevali ni u jednome duhovnome daru.

Ono što je napisao Korinćanima, apostol Pavao naglašava i u poukama upućenima crkvi u Efezu (Ef 4,11-13). Bog je svojoj Crkvi dao dar duhovnih službi među koje spadaju apostoli, proroci, evanđelisti, pastiri i učitelji. Ovi duhovni darovi dani su da Kristove sljedbenike osposobe za službu koja im je povjerena. Ovo osposobljavanje nastavit će se dok svi ne dođu (1) k jedinstvu vjere i (2) pravoj spoznaji Sina Božjega, (3) k savršenom čovjeku, (4) k mjeri punine veličine Kristove. Pavao je očito usmjerio pogled na dan Kristova povratka, kad će se konačno ispuniti Njegove želje za Crkvu.

D. Dokazi koje je iznio Ivan

Ivan u Otkrivenju potvrđuje biblijsko naučavanje da se dar proroštva neće protezati samo do njegovih dana, već će se očitovati u Crkvi na svršetku vremena. Objavljujući proročku sliku duhovne bitke koja je već prepoznata kao velika borba (vidi III), Ivan povezuje Božji narod s proročkim simbolom ljupke žene (Otk 12,1.2). Sile zla, prikazane velikim crvenim Zmajem, spremaju se da unište njezino Dijete čim Ga rodi, ali je Ono uzeto k Bogu i Njegovu prijestolju (rr. 3-5).

Kad nije uspio uništiti Dijete, Zmaj se okreće protiv žene nastojeći je uništiti u stoljećima koja su protekla od Kristovog uzašašća. Na svršetku vremena pokušava uništiti i ostatak njezina potomstva (rr. 13-17). Ostatak ženinog potomstva čuva Isusovo svjedočanstvo (r. 17). I ovdje, kao u 1. Korinćanima 1,6, genitiv je subjektan, što znači da svjedočanstvo ima svoj izvor u Kristu. I to je upravo način na koji treba razumjeti "svjedočanstvo Isusa Krista" (kad se radi o knjizi Otkrivenje) i "Isusovo svjedočanstvo" (kad se radi o starozavjetnim spisima) u Otkrivenju 1,2,9.

U Otkrivenju 19,10 objašnjeno je značenje izraza *těn martyrian Iēsou*. Anđeo kaže: "Ja sam sluga kao i ti i braća tvoja koja čuvaju Isusovo svjedočanstvo (*těn martyrian Iēsou*). Bogu se pokloni!" A Ivan tumači: "Proročki duh je, zapravo, svjedočanstvo Isusovo (*těn martyrian Iēsou*)." Anđeo koji prati Ivana za sebe kaže da je "sluga kao i ti i braća tvoja koja čuvaju Isusovo svjedočanstvo", koje je "proročki duh". Činjenica da su pojmovi "Isusovo svjedočanstvo" i "proročki duh" sinonimi pojma "prorok", proizlazi iz teksta u Otkrivenju 22,9 u kojemu anđeo pratilac ponavlja svoju raniju izjavu, ali pojam "Isusovo svjedočanstvo" zamjenjuje pojmom "prorok": "Jer sam sluga kao i ti i tvoja braća proroci."

Ivan jasno kaže da ostatak koji čuva Isusovo svjedočanstvo ima i proročki dar.

XI. Uloga i djelovanje Ellen G. White u Crkvi adventista sedmoga dana

Od samog početka Crkva adventista sedmoga dana prihvatila je biblijski nauk o duhovnim darovima (vidi XIII. E). Čuda fizičkog ozdravljenja uz pomoć molitve i pomazanja uljem prisutna su od samog početka postojanja Crkve. Darovi poučavanja i upravljanja bili su vidljivi ne samo u radu Ellen G. White, već i u službi njezinog muža Jamesa i drugih istaknutih osoba u povijesti Crkve. I svi ostali duhovni darovi na ovaj ili onaj način utjecali su na rast i razvoj Crkve.

Ovdje naglašavamo proročki dar u životu Ellen G. White i rodove tog dara u njezinom životu i službi jer ovaj dar nadmašuje sva ostala iskustva s duhovnim darovima u Crkvi.

A. Ellen G. White

Ellen i njezina sestra blizanka Elizabeth rođene su 26. studenoga 1827. godine. Kao dvije od osmero djece u obitelji, živjele su na maloj farmi sa svojim roditeljima Robertom i Eunice Harmon u Gorhamu u američkoj saveznoj državi Maine. Ubrzo nakon njihova rođenja obitelj se preselila u Portland, dvadesetak kilometara istočno od Portlanda. U dobi od devet godina Ellen je doživjela tešku ozljedu lica kad ju je kamenom pogodila njezina školska vršnjakinja. Bila je oko tri tjedna bez svijesti i nitko nije mislio da će preživjeti. Oporavak je bio spor i vrlo bolan. To je ujedno bio kraj njezinog školovanja.

Ellen je 1840. godine, u dobi od dvanaest godina, predala srce Bogu za vrijeme jednog metodističkog sastanka pod šatorima. Dvije godine poslije krstila se uronjavanjem u Casco Bayu u Portlandu u državi Maine. Tijekom 1840. i 1842. obitelj Harmon je prisustvovala adventističkim

predavanjima i prihvatila nauk Williama Millera o neposredno predstojećem Kristovom dolasku. Kad se Isus nije pojavio 22. listopada 1844. godine, Ellen je zajedno s drugim adventnim vjericima proučavala Bibliju i molila Boga za svjetlo i vodstvo koje će ih provesti kroz teške dane u budućnosti.

Tijekom jednog od takvih sastanaka, u prosincu 1844. godine, tada sedamnaestogodišnja, Ellen se pridružila četirima drugim ženama u proučavanju Biblije i molitvi. Božji Duh počnuo je na njoj i ona je dobila prvo od oko dvije tisuće viđenja koja će primiti tijekom sljedećih sedamdeset godina. Odazvavši se ubrzo nakon toga pozivu koji je dobila u viđenju, počela je s prijateljima i rođacima putovati od mjesta do mjesta da vjericima objavi ono što joj je bilo objavljeno u prvom i sljedećim viđenjima.

U kolovožu 1846. Ellen se udala za Jamesa Whitea, mladog adventističkog propovjednika. Nekoliko tjedana nakon vjenčanja, Whiteovi su počeli proučavati knjižicu od 48 stranica koju je napisao Joseph Bates, a u kojoj je izložio biblijski nauk o suboti kao sedmom danu. Osvjedočeni biblijskim dokazima, prihvatili su biblijski dan odmora. Šest mjeseci poslije, 3. travnja 1847., Ellen je u viđenju vidjela Božji zakon u nebeskom Svetištu, u kojemu je četvrta zapovijed bila okružena svjetlom.

Od četiri sina koja su dobili – Henryja, Edsona, Williama i Johna – samo su Edson i William doživjeli muževno doba.

Zahvaljujući proučavanju Biblije i vodstvu proročkog dara, nakon razočaranja listopada 1844. počela se pojavljivati sve snažnija i mnogobrojnija zajednica adventističkih vjernika. Ova mala skupina bivših Millerovih sljedbenika prihvatila je na svojem općem saboru 1860. godine ime adventisti sedmoga dana. James White umro je 6. kolovoza 1881. u Battle Creeku u saveznoj državi Michigan. Ellen je nastavila djelovati u Sjedinjenim Američkim Državama, Europi i Australiji još trideset četiri godine. Umrla je u svojem domu Elmshaven u St. Heleni u Kaliforniji 16. srpnja 1915. u starosti od 87 godina.

B. Ellen White o sebi

Kad se osvrnula na svoj rad, Ellen White je zaključila da pojam “proročica” nepotpuno predočuje njezinu službu. Ona je sebe radije vidjela kao Božjeg “vjernika” kojega je On uputio svojem narodu posljednjeg vremena. Premda su je drugi često nazivali proročicom, ona je smatrala da njezino djelo obuhvaća više nego što se općenito podrazumijevalo pod tim izrazom; ali za sebe nije nikada tražila počasti ni nagrade. Osim toga, bila je duboko svjesna štete koju su Božjem djelu u njezino vrijeme nanosili drugi koji su se drsko kitili titulom proroka (3SM 74).

Pošto je dobila proročki dar, Ellen White je bila svjesna autoriteta koji je patio njezinu službu nekanonskog proročkog autora. U bezbrojnim prigodama obraćala se glasom i perom starješinama i vjericima, svjesna da riječi koje im upućuje imaju božanski pečat. Ona je bila stalno svjesna da taj autoritet nije dodijeljen njoj, već da pripada porukama koje joj je Bog povjerio. Ovo shvaćanje izazvalo je u njoj osjećaj strahopoštovanja i nedostojnosti. (O odnosu između spisa Ellen White i svetog kanona vidi VIII. B.)

Sebe je vidjela kao Božjeg glasnogovornika, predvodnika u razvijanju rada Crkve koja će uskoro obuhvatiti cijeli svijet i kao savjetnika Božjem narodu koji se priprema za Isusov povratak. Premda nije imala teološku naobrazbu, njezini spisi sadrže duboke teološke misli koje

otkrivaju značenje biblijskih tekstova koje se inače moglo propustiti. To se posebno odnosi na pet knjiga koje tvore niz Velika borba, a koje raspravljaju o biblijskom izvještaju od stvaranja do konačnog uništenja grijeha: to su knjige *Patrijarsi i proroci*, *Izraelski proroci i kraljevi*, *Isusov život*, *Djela apostolska* i *Velika borba*.

U svojoj ulozi Božjeg vjesnika i uz pomoć Svetoga Duha, ona se smatrala odgovornom da preuzme vodeću ulogu na područjima (1) uspostave crkvene organizacije, (2) prihvatanja globalnog gledišta o apsolutnoj zadaći Crkve adventista sedmoga dana, (3) organiziranja evanđeoskog rada u stranim zemljama koji će Evanđelje odnijeti u sve zemlje svijeta, (4) osnivanja bolnica, klinika i obrazovnih medicinskih ustanova, (5) organiziranja zdravstvenih programa za Crkvu i društvo, (6) uspostavljanja odgojno-obrazovnog sustava od najnižeg do najvišeg stupnja obrazovanja i (7) otvaranja nakladničkih i tiskarskih ustanova koje će kršćansku literaturu učiniti pristupačnom ljudima.

C. Crkva adventista sedmoga dana i uloga Ellen White

Jedna od najranijih tiskanih izjava koja odražava rastuće priznanje i potporu proročkoj ulozi i radu Ellen White potječe iz pera Josepha Batesa (1792.–1872.), jednoga od osnivača i prvih starijina Crkve adventista sedmoga dana. Bates je u više navrata slušao izlaganja Ellen White o sadržaju različitih viđenja koja je dobila. Premda u onome što je čuo nije mogao naći ništa što bi se protivilo Svetom pismu, Batesa je uznemirila njezina tvrdnja da je objave dobila od Boga. Neko je vrijeme odbijao prihvatiti ono što je vidio i čuo, smatrajući to posljedicom njezine ozljede u djetinjstvu.

Tek 1847. godine, nakon što je razgovarao s drugima koji su promatrali Ellen White tijekom viđenja i slušali njezine izvještaje o onome što je vidjela, nakon što ju je i sam nekoliko puta promatrao dok je imala viđenje i pošto je razgovarao s njom, Bates je zaključio da je vidio i čuo dovoljno da donese odluku. “Sad mogu osobno potvrditi s punim pouzdanjem. Vjerujem da je ovo djelo od Boga i da je određeno da utješi i ojača Njegov ‘rastrkani’, ‘izmučeni’ i ‘zgomljeni [*sic*] narod’ nakon završetka našeg rada za svijet u listopadu 1844. godine.” Poslije su ovu Batesovu izjavu mnogo puta ponovili u tisku dužnosnici, propovjednici i nastavnici.

Prva tiskana izjava, prihvaćena na jednom općem saboru crkvenog tijela, objavljena je u službenom glasilu Crkve *Review and Herald* 4. prosinca 1855. godine. Sabor je na poslovnom sastanku imenovao Josepha Batesa, J. H. Waggonera i M. E. Cornella da pripreme izjavu koju će u ime sabora uputiti “dragim svetima” o “darovima” danima Crkvi. U potpisanom članku, pod naslovom “Izjava Sabora koji se okupio 16. studenoga 1855. u Battle Creeku u državi Michigan”, Bates, Waggoner i Cornell priznaju u ime cijelog crkvenog tijela da Crkva nije u potpunosti cijenila ni podupirala duhovne darove koje je Bog dao adventistima koji svetkuju subotu. Posebno su spomenuta “viđenja”. Svi su “sveti” bili pozvani da Bogu izraze zahvalnost za duhovne darove koje je dao Crkvi, a posebno za dar proroštva. Osim toga, svi su bili pozvani da čitaju što je objavljeno u “viđenjima” i da budu spremni uskladiti svoj život sa savjetima koje im Bog upućuje.

Nakon 1867. godine potvrda vjerovanja u duhovne darove, a posebno u dar proroštva, postala je uobičajeni zaključak na svakom izbornom saboru Crkve u svijetu. Zaključak 1867. godine glasio je:

“Izražavamo svoju trajnu vjeru u neograničeno trajanje duhovnih darova u evanđeoskoj eri i zahvalnost Bogu što je Duh proroštva tijesno povezao s objavljivanjem vijesti trećeg anđela.” (RH, 28. svibnja 1867.)

Pedeset peto zasjedanje Generalne konferencije, održano u srpnju 1990. godine u Indianapolisu u američkoj saveznoj državi Indiana, nije bilo izuzetak. Trinaestog srpnja pred zastupnike je iznesena rezolucija o Duhu proroštva i prihvaćena je glasovanjem. Dio nje glasi:

“Zahvalni smo Bogu ne samo što nam je dao Sveto pismo, već i što nam je u posljednje dane darovao dar proroštva u životu i radu Ellen G. White. Njezini nadahnuti spisi na bezbroj su načina bili od neprocjenjive vrijednosti za Crkvu u cijelom svijetu.” (AR, 26. srpnja do 2. kolovoza 1990.)

Trajnu potvrdu možemo naći u 27 temeljnih vjerovanja Crkve adventista sedmoga dana. Vjerovanje broj 16 govori o duhovnim darovima, dok broj 17 govori o daru proroštva i glasi ovako:

“Jedan od darova Svetoga Duha jest proroštvo. Ovaj je dar jedan od znakova raspoznavanja Crkve Ostatka i očitovao se u službi Gospodnje vjesnice Ellen G. White. Njezini spisi trajan su i vjerodostojan izvor istine koja Crkvi pruža utjehu, upute, usmjerava je i navodi na popravlanje. Oni također jasno otkrivaju da je Biblija mjerilo svakog učenja i svakog iskustva. (Jl 2,28.29; Dj 2,14-21; Heb 1,1-3; Otk 12,17; 19,10)” (*SDA Yearbook* 1981,7)

D. Izvori i književni pomagači

Tijekom osamdesetih godina dvadesetog stoljeća pozornost istraživača bila je usmjerena na način kojim se Ellen White služila izvorima, nakon čega je slijedila široka rasprava. Činjenica da je Ellen White citirala i parafrazirala druge pisce ni na koji način ne umanjuje njezinu nadahnutost, niti je Ostavština Ellen G. White na bilo koji način pokušavala prikriti ovu činjenicu. I doista, još su 1933. godine William White (sin Ellene White) i D. E. Robinson (jedan od njezinih tajnika) pripremili brošuru od 27 stranica pod naslovom *Kratke izvještaje o spisima Ellen G. White*, u kojoj su veoma otvoreno raspravili pitanje uporabe izvora i književnih pomagača.

1. Izvori

Pisci su zapazili da je Ellen White tijekom prvih godina svojega književnog rada bila vrlo zbunjena nemogućnošću da ljudskim jezikom jasno opiše sadržaj svojih viđenja. Međutim, Bog joj je obećao da će na nju izliti svoju milost i pružiti joj potrebnu pomoć za obavljanje odgovornosti koju joj je povjerio.

“Rečeno joj je da će čitajući vjerske knjige i časopise naći skupocjene dragulje istine izrečene prikladnim jezikom i da će joj biti upućena nebeska pomoć da ih prepozna i odvoji od smeća zabluda s kojima će ih ponekad naći pomiješane.” (White i Robinson, pretisak kao dodatak AR, 4. lipnja 1981.)

U uvodu izdanja *Velike borbe* iz 1888. godine, sama Ellen White je načela pitanje pomoćnih izvora: “U nekim slučajevima kad je povjesničar tako grupirao događaje da ukratko prikaže predmet ili prigodno sažme pojedinosti, navela sam njegove riječi. Ali u nekim slučajevima nisu navedeni izvori, jer citati nisu uzeti da bi se istaknuo autoritet pisca, već zato što njegove izjave pružaju jasan i uvjerljiv prikaz predmeta.”

Ova je izjava ponovljena i u uvodu izdanja iz 1911. godine (xii), uz dvije manje prilagodbe u redosljedu riječi.

Odavno je poznato da su se kanonski pisci služili nadahnutim i nenadahnutim izvorima u svojim spisima. Kao što smo već spomenuli, Luka obavještava svoje čitatelje o svojim izvorima podataka o životu i radu Isusa Krista. On jasno kaže da oni nisu potekli od snova i viđenja, već iz razgovora s očevicima i "slugama riječi" (Lk 1,1-4; vidi IV. C. 4).

Omjer u kojem se njezino intenzivno čitanje odražava u njezinim spisima shvaćen je tek prije nekoliko godina. Premda su neki zbog ove spoznaje izrazili sumnju u njezin proročki dar, ovakva uporaba izvora nije problem za one koji su toga svjesni i razumiju metode istraživanja kojima se služi nadahnuće (vidi IV. C. 4). Rasprava o njezinoj uporabi izvora obogatila je i proširila naše razumijevanje nadahnuća. Nedavno napisana studija, koja istražuje književne izvore rabljene prigodom pisanja knjige *Isusov život*, zaslužuje pozornost svakoga tko želi pobliže istražiti ovaj predmet. (Vidi Veltman.)

2. Književni pomagači

Slično Jeremiji i Pavlu (vidi IV. C. 5), Ellen White je imala literarne pomagače ili asistente. U prvim joj je godinama njezin muž James White pomagao u pisanju pisama i pripremi rukopise za tisak. Nakon smrti Jamesa Whitea 1881. godine, ovu je ulogu preuzeo njezin sin William. Tijekom svojih najplodnijih godina imala je po nekoliko pomagača. Njihove odgovornosti kretale su se od prepisivanja rukopisa i pisama, do ispravljanja gramatičkih i pravopisnih pogrešaka. Pošto bi prepisali rukopise i ispravili gramatičke i pravopisne pogreške, asistenti bi rukopise vraćali Elleni na čitanje. U toj fazi rada ona bi dodavala ili oduzimala, pa su poslije toga rukopisi još jednom prepisivani. Tek nakon još jednog čitanja bili bi spremni za tisak ili poštu. Nijedan asistent nije smio rukopisima dodavati svoje misli ili shvaćanja, kao što se jasno vidi iz sljedećeg odsjeka.

Dužnost najpovjerljivije asistentice Ellen White, Marian Davis, bila je da joj pomaže prilikom pripremanja knjiga. Uspoređujući njezin posao i posao ostalih svojih pomagača, Ellen White (MR 926) je napisala: "Vidjeli ste moje prepisivače. Oni ne mijenjaju moj rječnik. Sve ostaje onako kako sam napisala. Marian ima potpuno drugačiji posao. Ona oblikuje moje knjige. ... Ona svoj posao obavlja na sljedeći način. Uzima moje članke koji su već objavljeni u časopisima i lijepi ih na stranice još prazne knjige. Ona ima i duplikate svih pisama koja pišem. Kad se priprema novo poglavlje neke moje knjige, Marian se prisjeća da sam nešto već napisala o određenom predmetu, što bi ga moglo učiniti još uvjerljivijim. Ona to počinje tražiti i ako nađe i vidi da će poglavlje biti jasnije, ona to dodaje."

E. Plodovi životnog djela Ellen G. White

Do svoje smrti 1915. godine Ellen White je iza sebe ostavila preko stotinu tisuća stranica materijala u sljedećim oblicima: dvadeset četiri objavljene knjige, dvije knjige u rukopisu spremne za tisak, preko pet tisuća članaka objavljenih u časopisima i oko dvije stotine brošura i traktata. Osim toga, ostavila je i šest tisuća strojem pisanih pisama i rukopisa koji ukupno čine oko trideset pet tisuća stranica i oko dvije tisuće rukom pisanih pisama, dokumenata, dnevnika, zapisa i drugih rukopisa koji bi, kad bi se prepisali strojem, tvorili dodatnih petnaest tisuća stranica.

Nakon njezine smrti njezina najvažnija djela prevedena su na više od stotinu jezika i narječja – samo je knjiga *Put Kristu* prevedena na više od stotinu pedeset jezika. Stalno se pripremaju novi prijevodi njezinih knjiga.

Koliko god bila dojmiva količina književne proizvodnje Ellen White, mnogo je značajniji duhovni utjecaj njezinih spisa na život ljudi. Sadržaj tih spisa – Božja ljubav izražena u žrtvi Božjeg Sina, velika borba između dobra i zla, poziv na pripremu za Isusov povratak, sila Božje milosti koja omogućuje pobjedonosni život i mnoge druge biblijske teme prikazane čitatelju – sve je to imalo učinak koji će se moći pravilno ocijeniti tek kad se Isus vrati.

F. Čuvanje književne ostavštine Ellen G. White

Ellen White je 1912., u starosti od 85 godina, načinila oporuku u kojoj je odredila kako će se čuvati njezina književna ostavština. Odredila je pet osoba koje će djelovati kao upravitelji: svojeg sina W. C. Whitea; Clarencea C. Crislera, jednog od svojih tajnika; Charlesa H. Jonesa, direktora nakladničke kuće Pacific Press Publishing Association; Arthura G. Daniellsa, predsjednika Generalne konferencije i F. M. Wilcoxa, urednika *Review and Herald*, službenog glasila Crkve.

Oporukom su na ove osobe prenesena sva autorska prava, slogovi svih knjiga na svim jezicima, zbirka svih rukopisa i sva kazala koja su se odnosila na zbirku. Upravitelji su postali odgovorni za (1) brigu o svim njezinim objavljenim i neobjavljenim rukopisima; (2) usavršavanje svih knjiga i rukopisa; (3) pripremu i tiskanje novih prijevoda i (4) tiskanje kompilacije pisama, dokumenata, članaka i rukopisa u pohrani.

Oporukom je također odredila da Upravni odbor upravitelja bude nezavisan u svojem radu i da će se sam obnavljati. Poslije je Odbor proširen na petnaest članova; sedam doživotnih i osam koji se biraju na pet godina.

Pod rukovodstvom Upravnog odbora rade službenici Ostavštine koji obavljaju svakidašnje poslove u uredima Ostavštine pri Generalnoj konferenciji. Ovi službenici istražuju njezine spise po temama koje su od interesa za Crkvu i rezultate svojih istraživanja objavljuju u crkvenim časopisima, knjigama i dokumentima koji stoje na raspolaganju crkvenim vođama, laicima i drugim zainteresiranim osobama. Službenici Ostavštine Ellen G. White putuju po svijetu i održavaju seminare o duhovnim darovima, o Duhu proroštva u životu i radu Ellen White i o aktualnim predmetima o kojima je pisala. Na više mjesta u svijetu nalaze se istraživački centri.

Služeći se dostignućima suvremene tehnologije, Ostavština Ellen G. White stavila je njezino cjelokupno književno djelo na raspolaganje javnosti u obliku CD-a.

XII. Djelovanje duhovnih darova

Duhovni darovi su sredstvo koje je Isus osigurao za unapređenje djela koje su Njegovi učenici trebali obavljati nakon Njegova uzašašća. Sveti Duh, Utješitelj, doći će u Njegovo ime, upućivati Njegove sljedbenike u svaku istinu i podsjetiti ih na pouke koje im je Isus dao da ih osposobi za službu i podijeli im duhovne darove po svojem izboru.

Kristovi sljedbenici trebaju danas težiti za tim darovima isto onako revno kao vjernici u Korintu na Pavlov poticaj (1 Kor 14,1). Ovi će darovi, pod djelovanjem Svetoga Duha, (1) pripremiti vjernike za djelo službe u koje je uključeno zadobivanje ljudi za Isusa, (2) za izgradnju Kristova

Tijela, (3) za uspostavljanje jedinstva vjere i spoznaju Sina Božjega, (4) za duhovno sazrijevanje u Isusu i (5) za duhovno rasteenje do mjere uzrasta punine Kristove (Ef 4,11-13).

Krajnji proizvod pravih darova Duha je zdrava i snažna Crkva. Kršćani među kojima ovi darovi ispravno djeluju neće više biti "malodobni, igračka valova, okolo tjerani svakim vjetrom nauke u ljudskoj prijevarnoj igri, usred prepredenosti koja lukavo krči put zabludi" (r. 14).

XIII. Povijesni pregled

Od samog početka kršćanska Crkva je bila karizmataska zajednica. Kad je pozvao dvanaestoricu apostola kao jezgru nove crkve, Isus im je dao "moć i vlast nad svim zlim duhovima i da liječe bolesne" (Lk 9,1). Kada ih je slao po dvojicu da steknu praktična iskustva, rekao je: "Liječite bolesnike, uskrisujte mrtvace, čistite gubavce, izgonite zle duhove! Badava ste primili, badava i dajte!" (Mt 10,8) Osažena silom Svetoga Duha (Iv 20,22; Dj 2,1-4; 4,31), apostolska Crkva je bila dinamična, Duhom ispunjena zajednica, u kojoj su *charismata* (duhovni darovi) osposobili prve kršćane da izvrše nalog koji im je povjerio njihov Gospodin (Mt 28,19.20). U tom je smislu prva kršćanska Crkva bila karizmataska zajednica.

Međutim, odnos kršćanske Crkve prema duhovnim darovima mijenjao se tijekom stoljeća, ovisno o odnosu različitih skupina u krilu kršćanstva. Prvi dio ovog povijesnog pregleda razmatra rani pokušaj ponovnog dobivanja darova koji su nekoć djelovali u apostolskoj Crkvi. U drugom dijelu istražiti ćemo postojeći odnos nekoliko kršćanskih zajednica prema duhovnim darovima.

A. Montanizam

Tijekom druge polovine drugog stoljeća, mala skupina kršćana u rimskoj pokrajini Frigiji u Maloj Aziji usmjerila je svoju pozornost na ponovno dobivanje duhovnih darova. Montan, obraćenik iz poganstva, tvrdio je 172. godine da ima dar proroštva. Ubrzo su mu se pridružile dvije žene, Priscilla i Maximilla, koje su također tvrdile da imaju taj dar. Svoj su pokret nazvali "novo proroštvo", dok su ga njihovi protivnici proglasili "frigijskim krivovjerjem". U četvrtom stoljeću pokret je prema osnivaču nazvan montanizmom. Bio je to prvi neopentekostni pokret u kršćanstvu.

1. Gledišta o duhovnim darovima

Montanisti su vjerovali da duhovni darovi nisu ograničeni na apostolsko doba, već da su namijenjeni svima koji vjeruju. Dokaze za to našli su u obećanju da će Bog u posljednje dane izliti svog Duha "i proricati će vaši sinovi i kćeri, vaši će starci sanjati sne, a vaši mladići gledati viđenja" (Jl 3,1; neki prijevodi 2,28; Dj 2,17). Naravno da su zbog toga Montana, Priscille i Maximille posebno isticali proročki dar.

Montanizam je potekao iz žarke želje za duhovnom obnovom. Cilj njegovih prvih pristaša bio je obnova Crkve u svojoj iskonskoj jednostavnosti kako bi se ponovno pojavili *charismata* (duhovni darovi) i dobilo jamstvo prisutnosti i djelovanja *Parakleta*, Svetoga Duha. Montanizam treba vidjeti kao pokret koji reagira na pokvarenost koja se uvlačila u Crkvu. On je reagirao i na

prevladavajući utjecaj gnosticizma i poganstva, na slabljenje crkvene discipline, na razvijanje hijerarhije i na sve veće nevjerovanje u vrijednost duhovnih darova u životu Crkve.

2. Povijesna ocjena “novog proroštva”

Kad se neka skupina odvoji od uobičajene religijske prakse, mogu se pojaviti neobične priče o onima koji su u nju uključeni i ljudi ih često prihvaćaju kao činjenice. Montanisti u tome nisu bili izuzetak. Vrlo rano su se pojavile glasine o pojavljivanju Krista i Svetoga Duha na montanističkim sastancima. Govorilo se i o padanju u zanos i grčevima i o masovnoj hysteriji.

A. H. Newman (1,204) smatra da je ovaj rani fanatizam prirodna pojava na tlu iz kojega je montanizam izrastao. Frigijci su bili poznati po pretjerivanju u obožavanju poganske boginje Cibele. Osim velikog nemoralna, njima su pripisivane ekstatičke vizije, divlja grozničavost i samosa-kaćanje.

Premda je u organiziranoj Crkvi bilo glasova koji su tražili da se prizna postojanje proročkog dara i pronade dodirnu točku s montanistima, crkvene vlasti su odbacile takva nastojanja i ustale na sljedbenika montanizma kao krivovjerce.

U novije vrijeme teolozi su ublažili svoj stav, pa kažu da montaniste ne treba smatrati intelektualnim hereticima zato što su se razlikovali od svoje braće kršćana zbog prihvaćanja “novog proroštva”. Montanizam nije potekao iz krivovjerja ili militantnog apokaliptizma, već iz vjerovanja da se Sveti Duh može obratiti pojedincima kako bi se u Crkvi uspostavio odgovarajući kršćanski red (Fox 409).

N. Bonwetsch (486) pokazuje kako “novo proroštvo” nije tvrdilo da otkriva nove istine. Njegovi iskazi su podupirali crkvenu tradiciju, branili uskrsnuće mrtvih i razvijali bogatu eshatologiju. Cilj pokreta bio je priprema za skoriji Isusov povratak koja treba upravljati cjelokupnim životom kršćanina.

D. Wright (23.28.29) zaključuje da je (1) osuda montanizma potekla iz “gnjevne dovitljivosti” “katoličkih kritičara” kojima je smetao pokret koji je bio prije neregularan nego neortodoksan; (2) razlozi za jako rasprostranjenu osudu i izopćenost “novog proroštva” nigdje nisu precizno navedeni; (3) “odbacivanje pokreta otkriva isto toliko o razvoju katoličanstva koliko o samom montanizmu”; (4) “u najgorem slučaju montanizam bi se mogao proglasiti fanatičkim, a ne here- tičkim pokretom”.

3. Tertulijanova obrana duhovnih darova

Montanizam je stekao pouzdanog branitelja kad je Tertulijan iz Kartage (160.–230.), crkveni otac latinske Crkve, prihvatio njegov nauk o duhovnim darovima. Prema R. Bausu (203), Tertulijan je odvojio montanizam od troje prvotnih proroka i frigijskog duha. On je u misiji montanizma vidio nastojanje da se “djelovanjem *Parakleta* kršćanstvo i samo čovječanstvo dovede do savršenstva”.

Oni koji montanizam proglašavaju heretičkim pokretom, tvrde da je neprirodan zanos pratio “novo proroštvo” u toj mjeri da bi osoba opsjednuta Duhom padala u zanos i počela trabunjati i puštati nerazumljive zvukove. Međutim, Wright (21-23) ističe da nema dokaza o glosolaliji i da Tertulijan, kad raspravlja o zanosu, “uopće ne spominje glosolaliju, a još manje nekakav zanos

u uobičajenom smislu”. Do zanosa je, prema Tertulijanovom opisu, dolazilo na normalan način tijekom spavanja, kad bi ljudski um uspostavio izravnu vezu s Bogom; posljedica je bila snovi i viđenja.

Za Tertulijana je prisutnost *charismata* bila dokaz prisutnosti i djelovanja Svetoga Duha. Za crkvene vlasti koji su bile zaokupljene izgradnjom hijerarhije, prisutnost *charismata* pokazivala je da su “pravi kršćanski ciljevi montanista bili iskrivljeni neobuzdanim preuveličavanjem njihovog stvarnog značenja i da su krivotvorili kršćansku tradiciju” (Baus 204). I tako je montanizmu dodijeljena etiketa krivovjerja.

4. John Wesley i montanizam

Međutim, petnaest stoljeća poslije John Wesley je opisao crkvene vlasti koje su osudile Montana kao “bogate i ugledne kršćane” koji na svojoj strani uvijek imaju većinu i moć, a rugali su se pravoj vjeri “jednog od najsvetijih ljudi u drugom stoljeću”. Wesley je kod Montana vidio naglašavanje poslušnosti božanskom Zakonu i ljubavi prema Bogu i čovječanstvu, ističući snažnije od drugih djelovanje sile koja dolazi od bića ispunjenog Svetim Duhom (Smith 25).

B. Općeprihvaćeno kršćansko gledište

Otpor koji su rane kršćanske vlasti pokazivale prema duhovnim darovima postao je službeni stav Crkve tijekom idućih stoljeća. Međutim, fizičko liječenje bilo je izuzeto od osude.

1. U rimokatoličanstvu

Stoljećima je Rimokatolička crkva izvještavala o čudesnim ozdravljenjima i prihvaćala ih. Po cijelom svijetu tisuće ljudi tvrdilo je da su ozdravili u raznim svetištima posvećenima djevici Mariji ili nekom svecu. Tvrdilo se da relikvije, koje navodno potječu od Isusa i Njegovih apostola, jačaju vjeru naroda koji je tražio ozdravljenje. Premda se većina zapisanih ozdravljenja događa kao posljedica molitava upućenih Mariji ili nekomu od svetaca, zapisani su slučajevi ozdravljenja koje su izvršili posebno pobožni pojedinci. Katolici već dugo smatraju da čuda potvrđuju vjerdostojnost njihovog naučavanja.

2. U protestantizmu

Protivnici su se rugali prvim reformatorima jer nisu bili u stanju čudima dokazati istinitost reformatorskog nauka. To je, možda, bio najvažniji čimbenik koji je pridonio da se u krilu protestantizma razvije misao da su *charismata* nestali sa svršetkom apostolskog doba.

Međutim, protestantizam nije odbacio djelo Svetoga Duha. Umjesto da se otkriva preko duhovnih darova, Duh je preobražavao živote ljudi. Njegova se sila vidjela u svladavanju grešne ljudske naravi i u očitovanju kršćanskih vrлина pravednosti, mira i radosti. Sveti Duh se u životu vjernika očitovao u moralnoj sili. Kako ističe T. Smith (25), Luther i Calvin su (u šesnaestom stoljeću) smatrali da se treba čuvati onih “koji obične ljudske osjećaje proglašavaju djelovanjem Svetoga Duha u preobražavanju moralne naravi muškaraca i žena”. S druge strane, švicarski i nizozemski anabaptisti željeli su više naglasiti vanjsku poslušnost, dok su menoniti naglašavali stradanje kao posljedicu poslušnosti Isusu. Svi ovi rani reformni pokreti umanjivali su duhovne darove.

Prema Aldergateu, John Wesley (1703.–1791.) je bio otvoreniji za ideju o nadnaravnim očito-

vanjima Svetoga Duha. On je prihvatio emocionalizam koji su pokazivali mnogi njegovi sljedbenici, priznajući "da u životu vjernika može doći do transa, ozdravljenja, čuda i drugih neobičnih pojava" (Smith 25). George Whitefield, evangelizator blizak Wesleyju, bivao je sve nervozniji zbog Wesleyjeve sklonosti prema izražavanju emocija smatrajući da ove pojave nemaju uporište u djelovanju Svetoga Duha.

Međutim, John Wesley nije bio karizmatik. Zajedno s puritancima svojeg vremena smatrao je da su kvekeri odviše emocionalni i da se ne oslanjaju dovoljno na Sveto pismo kako bi ograničili očitovanja sile Svetoga Duha. U devetnaestom stoljeću mnogi su se evangelizatori i crkve slagali s Wesleyjem. Među njima su bili Charles G. Finney, R. A. Torrey i drugi evangelizatori koji su zastupali "uzvišeniji život". Pokret svetosti cvjetao je među američkim metodistima i nekim Prijateljima, kongregacionalistima, baptistima i vjernicima evandeoskih crkava i Crkve ujedinjene braće njemačkog govornog područja. Za njih su poslušnost i ljubav, a ne emocionalni zanos, bili stvarni dokaz prisutnosti Svetoga Duha.

Pojavom karizmatičkih pokreta krajem dvadesetog stoljeća, protestantizam se ponovno podijelio oko pitanja djelovanja Svetoga Duha. Karizmatički dio usredotočio se na duhovne darove, na nadnaravno i emocionalno, dok su fundamentalisti i dalje naglašavali silu svetog življenja.

C. Pokreti koji ističu svetost

John Wesley svesrdno je vjerovao u Pavlovo naučavanje da je Isus umro za nas dok smo još bili grešnici i Božji neprijatelji (Rim 5,8-10) i tako svojom milošću omogućio da vjerom u Njega dobijemo oprost i opravdanje. On je također naglašavao kršćansko savršenstvo kao drugo - ali i trenutačno - djelo milosti, kojemu prethodi ali i nakon kojega slijedi postupni rast u svetosti. Naučavanje da grešnik može dostići savršenstvo temelj je na kojemu su osnovane različite "crkve svetosti". Među ovim zajednicama koje se ne smatraju pentekostnima, djelo Svetoga Duha povezano je s posvećenjem i svetim životom, a ne s duhovnim darovima.

1. Metodistička episkopalna crkva

Pri kraju devetnaestog stoljeća, iz Metodističke episkopalne crkve u Sjedinjenim Američkim Državama proizišlo je nekoliko manjih "crkava svetosti". Podrijetlo ovih separatističkih vjerskih zajednica je slično: (1) neki ugledni starješina u metodističkoj episkopalnoj crkvi bio je zbog određenog razloga primoran napustiti Crkvu; (2) on je osnovao svoju nezavisnu "skupinu svetosti" i (3) spajanje nekoliko manjih "skupina svetosti" dovelo je do organiziranja nove "crkve svetosti".

Dvije najveće "crkve svetosti" koje su se pojavile kao rezultat opisanog procesa bile su Church of Nazarene i Pilgrim Holiness Church. Istočni ogranak Church of Nazarene nazvan je Pentecostal Church of Nazarene, koja je poslije izostavila iz naziva riječ pentekostalna kako je ne bi zamijenili s pokretom govorenja jezicima koji se razvijao u krilu novih pentekostalnih crkava početkom dvadesetog stoljeća. Međutim, Martin Knapp, osnivač Pilgrim Holiness Church, naglašavao je duhovni dar božanskog ozdravljenja.

2. Pentekostalizam

Pentekostalne crkve u krilu pokreta svetosti posebno naglašavaju duhovne darove. Wesleyjevska shvaćanje da nakon obraćenja mora slijediti drugi blagoslov (posvećenje), dalje je razvio Charles Fox Parham (1873.–1929.), dodajući krštenje Svetim Duhom koje se potvrđuje darom govorenja jezika. Neki povjesničari smatraju da je kolijevka pentekostnog pokreta grad Topeka u američkoj saveznoj državi Kansas (1901.). Parham je tamo održavao niz sastanaka za vjersko buđenje kad je “Agnes Ozman postala prva osoba našeg vremena koja je tražila i dobila dar govorenja jezika kao znak krštenja Svetim Duhom” (Melton 43). Međutim, vjersko buđenje u ulici Azusa u Los Angelesu (1906.), do kojeg je došlo za vrijeme propovijedanja Williama J. Seymoura koji se školovao pod vodstvom Parhama u Hustonu u saveznoj državi Teksas, poznatije je kao kolijevka suvremenog pentekostalizma.

Temeljeći se na vijesti Ivana Krstitelja: “Ja vas krstim vodom u znak obraćenja, ali onaj koji dolazi poslije mene jači je od mene. ... On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem” (Mt 3,11), pentekostanci smatraju da ih pri prvom krštenju vodom Sveti Duh krštava u Krista, dok za svoje drugo krštenje smatraju da ih Krist krštava u Duhu Svetome. Nakon krštenja Svetim Duhom, smatraju, pojedinac će pokazati bar jedan od devet duhovnih darova koje Pavao nabroja u 1. Korinćanima 12. Međutim, najčešće naglašavani duhovni darovi jesu govorenje jezika i ozdravljivanje.

Dar jezika očituje se u dva oblika: *glosolalija* i *ksenoglosija*. Budući da rabi samo nekoliko samoglasnika i suglasnika, *glosolalija* se ne može smatrati jezikom; to je “verbalizirano religijsko iskustvo” (Melton 41). S druge strane, *ksenoglosija* je govorenje pravim stranim jezikom osobe koja ga ne zna.

I. G. Wacker (933,934) dijeli ovaj dar u dvije kategorije. “Dar jezika” nemaju svi kršćani. On može služiti izgradnji crkve tek ako je prisutan tumač. Njime se izražava težnja duše u molitvi nasamo. Drugu kategoriju, “znak jezika”, imaju svi kršćani. To je nadnaravni znak da je govornik kršten Svetim Duhom. Tradicionalni pentekostanci vjeruju da su svi zapisani slučajevi krštenja Svetim Duhom u Djelima apostolskim bili popraćeni “znakom jezika”.

Dar ozdravljanja, kako se njime služe pentekostalni iscjelitelji na javnim sastancima, izazvao je sumnje kod mnogih kršćana – ne toliko u pogledu stvarnosti samih ozdravljenja, koliko u oblik i pojave koje ga prate. Mnogima smeta prenaplašena prisnost s Bogom tijekom molitve i glasni, zapovjednički nastup iscjelitelja. Ima primjedbi i u vezi s psihologijom kojom se manipulira slušateljstvom.

Pentekostalni pogled na crkvenu povijest izražava se na sljedeći način: kršćanska Crkva počela je kao karizmataska – Duhom opremljena za zadaću uz prisutnost duhovnih darova. Razvijanjem hijerarhije i pokvarenosti crkvenih ljudi darovi su nestali i Crkva je ušla u mračni Srednji vijek. Protestantski reformatori započeli su proces obnove, ali njihov rad nije završen. Do potpune obnove karizmatске Crkve, osnažene Svetim Duhom za vršenje svoje zadaće, došlo je sada u krilu pentekostalnog pokreta. “Rana kiša” spustila se na Pedesetnicu na apostolsku Crkvu, a “kasna kiša” se sada spušta u pentekostnom iskustvu.

D. Suvremeni karizmatски pokreti

Dok su se tradicionalne crkve nakon Drugog svjetskog rata i dalje opirale pentekostnom iskustvu i prisutnosti duhovnih darova u naše doba, R. Quebedeaux (967) ukazuje na tri čimbenika koji su pridonijeli karizmatскоj obnovi pedesetih godina dvadesetog stoljeća i u

njihovoj sredini: (1) pentekostne pojave među klericima i laicima; (2) djelovanje Međunarodne zajednice poslovnih ljudi cjelovitog evanđelja (FGBMFI), (3) ekumensko djelovanje Davida du Plessisa.

1. Međunarodna zajednica poslovnih ljudi cjelovitog evanđelja

Međunarodnu zajednicu poslovnih ljudi cjelovitog evanđelja osnovala je skupina poslovnih ljudi i stručnjaka (1951.) iz crkve Assemblies of God koji su bili nezadovoljni sve većom dominacijom klerika. Svojim glasilom *Voice* počeli su objavljivati pentekostna iskustva. Kad su propovjednici i laici iz tradicionalnih crkava čuli ove izvještaje, pridružili su se Zajednici i sami doživjeli slična iskustva. "Tako je Zajednica postala kamen temeljac za karizmatsku obnovu." (Quebedeaux 967)

2. David du Plessis

David du Plessis, propovjednik crkve Assemblies of God, služio je kao pentekostalni promatrač na različitim ekumenskim skupovima. Njegova prisutnost kao pentekostalnog glasnogovornika u ekumenskim krugovima puno je pridonijela ugledu pentekostnih doživljaja i vijesti među neopentekostalnim klerom i laicima. Sredinom pedesetih godina dvadesetog stoljeća pentekostalizam je prihvaćen kao treća snaga u svjetskom kršćanstvu.

3. Velike crkve

Pojava karizmatskog pokreta u velikim protestantskim crkvama počela je 1960. Te je godine Dennis Bennett, rektor episkopalne Crkve sv. Marka u Van Nuysu u Kaliforniji, izvijestio svoju župu o pojavi karizmatskog govorenja jezika za vrijeme svojeg osobnog molitvenog bogoslužja. Kad se vjerništvo podijelilo oko tog predmeta, Bennett je premješten u Seattle u saveznoj državi Washington, u crkvu u središtu grada, koja je bila na umoru. Tu je promicao *charismata* i crkva je doživjela nevjerojatni rast. To je privuklo pozornost medija i o njegovom su iskustvu pisali časopisi *Time* i *Newsweek*. Bennett je dobio javnu potporu od stotina propovjednika i svećenika. Karizmatski pokret je tako privukao pozornost glavnih protestantskih crkava i mnogi su mu se pridružili.

Pokret je prvi put prodro u katoličke krugove 1967. godine na sveučilištu Duquesne u Pittsburghu u saveznoj državi Pennsylvaniji, kad su dvojica profesora teologije omogućila dvadesetorici studenata i nastavnika da steknu neopentekostno iskustvo. Odatle se pokret proširio na kampus Sveučilišta Notre Dame u South Bendu u saveznoj državi Indiani, a zatim na Michigansko sveučilište.

Kad je pokret prodro u velike crkve srednjeg društvenog staleža, tipični pentekostni stil bogoslužja postao je mnogo smireniji i službena liturgija jedva da se promijenila. Praksa glosolalije, ozdravljenja i proricanja postala je središnji element na sastancima sredinom tjedna.

Teološki gledano, karizmatsko vjersko buđenje naglašava autoritet Biblije, osobnu predaju Kristu i evangeliziranje sukladno običajima neoevangelikalizma. Ali, dok neoevangelici ustrajavaju na doktrinarnom jedinstvu kao uvjetu za jedinstvo kršćana, karizmatici smatraju krštenje Svetim Duhom silom koja ujedinjuje. U nastojanju da vrati *charismata*, karizmatski je pokret u kršćanstvo ponovno uveo iskustvenu spoznaju.

E. Crkva adventista sedmoga dana

Crkva adventista sedmoga dana od samog je početka čvrsto vjerovala u *charismata* i prihvaćala njihovo postojanje. Među sljedbenicima Williama Millera, u čijoj sredini nalazimo njezine korijene, proročki dar bio je dodijeljen Ellisu Foyu i Hazenu Fossu. Foy je dobio viđenja o mileritskom pokretu 1842. i 1844. godine. Foss je dobio jedno viđenje krajem rujna ili početkom listopada 1844. godine, u kojemu je vidio putovanje pripadnika adventističkog naroda u Božji grad.

Mala skupina pripadnika mileritskog pokreta, koja će formirati Crkvu adventista sedmoga dana, znala je za doživljaje Foya i Fossa. Foy je ispričao što je vidio, ali je Foss zatajio svoje viđenje, premda je u ponovljenom viđenju dobio uputu da to učini. Nakon ponovnog odbijanja, čuo je glas koji mu je rekao: "Ti si ožalostio Gospodnjeg Duha!" Užasnut ovom porukom, sazvaio je vjernike i pokušao im prenijeti viđenje, ali ga se nije mogao sjetiti. "Zaboravio sam sve", uskliknuo je. "Ne mogu ništa reći, Gospodnji Duh me je napustio!" (*SDA Encyclopedia* 10, 563)

Ubrzo nakon što je propala nada da će se Krist vratiti 22. listopada 1844. godine, proročki dar je ponovno dan, ovaj put mladoj djevojci, pripadnici male skupine pripadnika mileritskog pokreta koja je poslije prerasla u Crkvu adventista sedmoga dana. Negdje sredinom prosinca 1844. godine Ellen G. Harmon, poslije White, primila je u Portlandu u američkoj saveznoj državi Maine prvo od oko dvije tisuće viđenja. Foy i Foss, koji su čuli kako Ellen White prenosi sadržaj svojeg prvog viđenja, potvrdili su da je ona vidjela ono što je prethodno bilo njima pokazano.

Premda adventisti sedmoga dana vjeruju da će svi duhovni darovi postojati u crkvi posljednjeg vremena da bi mogla izvršiti evanđeosku zadaću, dar koji je dobila Ellen White privukao je najveću pozornost. Uvjereni da će povijest uskoro doći kraju i da se Isus treba uskoro vratiti, adventisti sedmoga dana smatraju se Božjim ostatkom najavljenim u Otkrivenju 12,17. Taj ostatak vrši Božje zapovijedi i čuva Isusovo svjedočanstvo, koje Ivan prepoznaje kao proročki duh (Otk 19,10; vidi X. D radi daljnje rasprave).

Zahvaljujući uputama proročkog dara Ellene White, adventisti sedmoga dana izbjegli su krajnosti koje su prošle druge crkve u tumačenju duhovnih darova. Tri krajnosti su: (1) ekstremni emocionalizam na bogoslužjima; (2) krivotvoreno govorenje jezicima; (3) krivotvorena čudesa.

1. Emocionalizam

Mileriti u Metodističkoj crkvi dijelili su Wesleyjevo razumijevanje emocionalnih doživljaja tijekom bogoslužja. Za vrijeme jednog molitvenog bogoslužja 1843. godine Božji Duh je tako moćno djelovao na mladu Ellen Harmon da je izgubila svijest pa se te večeri nije mogla vratiti kući. Božji Duh se spustio i na jednog mladića koji je pao i ležao kao mrtav. Kad se vratio svijesti, ni on se nije mogao vratiti kući.

Prvi adventistički skupovi odisali su metodističkim oduševljenjem i bili karakteristični po čestim uzvicima "amen" i snažnim glasovima koji su slavili Boga. Na Badnjak 1850. Ellen White je dobila viđenje o savršenom redu na Nebu i Božjoj slavi koja ispunjava nebeski hram. Na osnovi tog viđenja i uputa koje su ga pratile, ona se počela (1) zalagati za crkvenu organizaciju i (2) odvajati Crkvu od nezdravog i nepotrebnog uzbuđenja na bogoslužju. Govoreći o "duhovnim vježbama" (ekstatičkim doživljajima), rekla je: "Vidjela sam da postoji velika opasnost da zane-marimo Božju riječ i da se uspavamo i pouzdamo u ekstatičke doživljaje. ... Vidjela sam da nam prijete opasnost." (5MR 227)

Kad se pred njom počela otkrivati tema o velikom sukobu između dobra i zla, Ellen White je shvatila da će Sotona pokušati krivotvoriti djelovanje Svetoga Duha noseći u bogoslužje doživljaje prožete emocijama i duhovnim uzletima. Ovi će se naponi pojačati u završnim trenucima zemaljske povijesti kad će veliki varalica krivotvoriti izlivanje kasne kiše. Od 1850. godine nadalje množila su se upozorenja.

2. Jezici

Iz rane povijesti Crkve adventista sedmoga dana ostala su četiri dokumentirana slučaja govorenja jezicima: (1) 1847. godine poziv jednom mladiću da prihvati propovjedničku službu; (2) 1848. godine na sastanku na kojemu je trebalo odlučiti kada započeti subotu; (3) 1849. godine upute za misionarski pothvat i (4) 1851. godine izvještaj o Božjoj prisutnosti i sili.

U drugom se slučaju više vjernika okupilo radi proučavanja i molitve da im Bog pokaže pravo vrijeme početka subote jer su se u tome mišljenja vjernika razilazila. Dok se skupina molila, brata Chamberlaina je "ispunio" Božji Duh pa je progovorio nepoznatim jezikom. Protumačili su da mu treba kredo. S kredom u ruci nacrtao je na podu sat i on je pod utjecajem "sile" naznačio da subota treba početi u šest sati uvečer. Međutim, nakon pomnog proučavanja Biblije, Chamberlainova poruka je odbačena i kao vrijeme početka subote konačno je prihvaćen zalazak sunca, u skladu s Božjom riječi.

Ellen White je bila prisutna na tri od ova četiri slučaja očitovanja jezika. Međutim, ona nije poduprla nijedno. Poslije se osvrnula na govorenje nepoznatih jezika kao besmisleno blebetanje, "koji su u stvarnosti nerazumljivi ne samo ljudima, već i Bogu i cijelom Nebu. Takvi darovi proizvod su muškaraca i žena, a u tome im pomaže veliki varalica." (*Maranatha*, str. 152)

3. Čuda

Čuda ozdravljenja kao posljedica iskrenih molitava i pomazanja uljem prisutna su među adventistima sedmoga dana sve do naših dana. Ellen White spominje brojne slučajeve tjelesnih ozdravljenja nakon što se udružila s drugima u pomazanju uljem i molitvi za ozdravljenje bolesnika. Ali je ponovno upozorila da će se "Sotona služiti svojom silom da čini čuda. Božji sluge danas ne mogu djelovati pomoću čuda, jer će se događati prividna ozdravljenja za koja će ljudi tvrditi da potječu od Boga." (2SM 54)

Premda adventisti sedmoga dana priznaju prisutnost duhovnih darova u Crkvi koje Sveti Duh daje za unapređenje propovijedanja Evanđelja diljem svijeta, upute koje su dobili preko proćokog dara Ellen White navele su ih da budu oprezni prije nego što neki dar prihvate kao "vjero-dostojan". Oni su shvatili da Sotona ima silu proizvoditi krivotvorene darove i djelovati preko njih. Zato je stajalište Crkve da treba temeljito ispitati svaku tvrdnju u vezi s nekim darom i provjeriti ga Božjom riječju potječe li od Svetoga Duha i donosi li Njegovu rodove.

XIV. Literatura

Aune, David E. *Prophecy in Early Christianity and the Ancient Mediterranean World*. Grand Rapids, Eermands, 1983.

Bates, Joseph. "Remarks" u *A World to the Little Flock*. n.p. 1847., str. 21. Facsimile reproduc-

- tion, Washington, D.C., Review and Herald, 1944.
- Baus, Karl. *From the Apostolic Community to Constantine. History of the Church*, svezak 1. Urednik Hubert Jedin i John Dolan. New York Crossroads, 1980.
- Bonwetsch, N. *Montanus, Montanism. The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge*. Urednik Samuel Macauley Jackson. New York, Funk and Wagnalis, 1910. Sv. 7, str 485-487.
- Carson, D. A. *Showing the Spirit: A Theological Exposition od 1 Corinthians 12-14*. Grand Rapids, Baker, 1987.
- Dunn, James D. G. *Baptism ih the Holy Spirit*. Philadelphia, Westminster, 1977.
- Ervin, Howard M. *Spirit Baptism: A Biblical Investigation*. Peabody, MA, Hendrickson, 1987.
- Fox, Robin. *Pagans and Christians*. New York, Knopf, 1987.
- Froom, Le Roy. *The Prophetic Faith od our Fathers*. 4 sveska. Washington, D.C., Review and Herald, 1950.-1954.
- Grudem, Wayne. *The Gift of Prophecy in the New Testament and Today*. Westchester, Ill., Crossway, 1988.
- Hasel, Gerhard. *Speaking in Tongues: Biblical Speaking in Tongues and Contemporary Glossolalia*. Berrien Springs, Mich., Adventist Theological Society, 1991.
- Houston, Graham. *Prophecy: A Gift for Today?* Downers Grove, Ill., InterVarsity, 1989.
- Jemison, T. Housel. *A Prophet Among You*. Mountain View, CA, Pacific Pess, 1955.
- Melton, J. Gordon. *The Encyclopedia od Americam Religions*. 3 izdanje. Detroit, Gale Research, 1989.
- Newman, Albert Henry. *A Manual of Church History*. 2 sveska. Philadelphia, American Baptist, 1904.
- Paulsen, Jan. *When the Spirit Descends*. Washington, D.C., Review and Herald, 1977.
- Payne, J. Barton. *Encyclopedia of Biblical Prophecy*. New York, Harper and Row, 1973.
- Quebedeaux, Richard. "Conservative and Charismatic Developments of the Later Twentieth Century." *Encyclopedia of the American Religious Experience: Studies of Traditions and Movements*. 3 sveska. Urednici Charles H. Lippy i Peter W. W. Williams, New York, Charles Scribner's Sons, 1988. Sv 2, str. 963-976.
- Schatzmann, Siegfried S. *A Pauline Theology of Charismata*. Peabody, MA., Hendrickson, 1987.
- Smith, Timothy. The Spirit's Gifts: Then and Now. *Christianity Today*, 19. ožujka 1990., str. 25,26.
- Veltmann, Fred. *Full Report of the Life of Christ. Research Project*. Washington, D.C., General Conference of SDA, 1988.
- Wacker, Grant. "Pentecostalism." *Encyclopedia of the American Religious Experience: Studies of Traditions and Movements*. 3 sveska. Urednik Charles H. Lippy i Peter W. Williams. New York, Charles Scribner's Sons, 1988. Sv. 2, str. 933-945.
- White, Arthur L. *Ellen G. White*. 6 svezaka. Washington, D.C., Review and Herald, 1981.-1986.
- White, Arthur L. *Ellen G. White: Messenger to the Remnant*. Washington, D.C., Review and Herald, 1969.

Wright, David. "Montanism: A Movement of Spiritual Renewal?" *Theological Renewal* 22 z(1982.), str. 19-29.

SUMMARY

Spiritual Gifts

Spiritual gifts figure prominently in the writings of the apostle Paul. He not only lists some of them, but also clearly delineates their function: to build up the church. The gifts were not for personal enjoyment or aggrandizement, but for the good of the body. Since these gifts existed in the early church, one could say that the Christian community was *charismatic*, though not in the sense usually given to the word today.

Paul taught that the gifts—including prophecy, teaching, apostleship, evangelism, speaking in tongues, and working of miracles—were to be exercised by Christians from all walks of life. From his letter to the Corinthians it is evident that some misused them, especially that of speaking in tongues.

While in some quarters great significance is attached to speaking in tongues, the NT makes it clear that other gifts are more important to the well-being of the church. Paul recommends the gift of prophecy as the most desirable. Therefore, a major portion of this article is given to a discussion of this gift.

A prophet is first of all one who speaks God's message. A secondary aspect of the prophetic task is to predict the future. The work of writing prophets may be included in the biblical canon. The work of oral prophets is no less prophetic, even if it is not written. In any case, the messages spoken or written by a prophet must harmonize with all of Scripture and serve to warn the world and edify believers.

From OT times there have been promises of special manifestations of the prophetic gift in the "last days." In this light, a study of Ellen G. White's exercise of the prophetic gift is undertaken.

Key words: *Spiritual-gifts; Church; Gift-of-prophecy; Ellen-White; Montanis; Pentecostalism*

Izvornik: George E. Rice. „Spiritual Gifts.“ U *Handbook of Seventh-day Adventist Theology*. Urednik, Raoul Dederen. Hagerstown, MD.: Review and Herald, 2000. Str. 610-650.

Prijevod: *Hinko Pleško*

